

Kommunalpolitikk treng ikkje vera eit langt gjesp.

les Helen Frøyseth på kommentarpllass s.2

NR 3 • 2010 • ÅRGANG 9 • POST@LNK.NO • WWW.LNK.NO

Gratis kurs

LNK vurderer no å tilby gratis språkkurs til medlemskommunane.

S. 5

Menyval på nynorsk

Erlend Bakke ynskjer at også menyval på statlege nettsider blir å finne på nynorsk.

S. 6

Ikkje modne nok

Fersk kartlegging viser at tre av fire meiner 16-åringar ikkje er modne nok til å røyste ved val.

S. 11

Industriarven

– Odda har gitt mykje til litteraturen, seier forfattar Marit Eikemo. No vil ho gi noko attende.

• Sjå s. 12 - 13

Motmakt

Kommunalminister Liv Signe Navarsete (Sp) har reist landet rundt for å diskutere makt og motmakt. Det har skapt debatt.

• Sjå s. 8 - 10

Kultur i sparetider

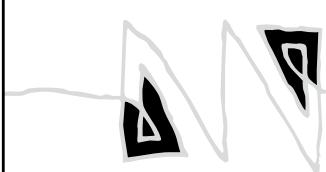
Kulturgründer Svein Arild Vatsø (biletet) meiner kulturnæringane kan gi auka vekst i Bremanger. – Her må me sjølve skape det som skal skje, og i kjølvatnet av Terra-saka er det ekstra viktig at me får til positive kulturarangement, meiner han. Terra-skandalen har

også ført til at kystkommunen Bremanger i åra framover må spare meir enn dei er vande med. Ordførar Kåre Olav Svarstad (Ap) er likevel oppteken av å halde ved lag eit godt tenestenivå.

• Side 18 - 20

Me søker grafisk medarbeidar

Sjå full utlysingstekst på www.norsk-plan.no

Norsk Plan - kommunikasjonsbedrifta i Ryfylke

np@norsk-plan.no, 52 79 04 84

Norsk Plan kan:

- nettsider
- aviser og magasin
- pressearbeid
- grafisk profil
- logo
- annonser
- brosjyrar
- reklamemateriell

LEIAR

Makt og motmakt

Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete (Sp) har brukt våren til å reise rundt for å snakke om maktkonsentrasjon og motmakt. Då møteserien kom til operabygget i Bjørniva, fatta til og med rikspresso interesse for saka, og då var det gjort. Debatten segla opp som ein Oslo-mot-resten-debatt, og Navarsete fekk erkjenne at det ligg mykje kjensler i eit ordskifte om makt.

Men kva handlar eigentleg dette om? Kommentator og skribent Audhild Gregoriusdotter Røtevatn seier til LNK-avisa at det handlar om demokrati. Og det har ho truleg rett i. Diskusjonen om kor makt bør ligge, og kor den ligg i dag, handlar nemleg om kven som blir høyr og sett i samfunnet vårt. Skal ein oppnå utvikling og mangfald i det demokratiske samfunnet, må ein også fordele makt. Ikkje berre til ulike grupper, men også geografisk. All makt kan ikkje ligge rundt Oslofjorden.

Det betyr at næringslivet, media og dei tunge samfunnsktorane ikkje alle kan ha adresse Oslo. Klarer me å skape ei maktfordeling innan dei viktigaste samfunnsområda, vil ein òg truleg få til ein større vekst i dei andre byregionane i landet. Og det treng me. Men det betyr at nokon må offre noko.

Flere i hovudstaden har tatt debatten som kritikk og meiner Navarsete er i mot Oslo. Det blir for enkelt. Me er tente med eit sentrar og ein sterk hovudstad, men det skal ikkje stå i motsetnad til det å ta i bruk heile landet. Truleg kan ein få til begge deler. Og truleg er det nett det Liv Signe Navarsete prøver på.

Så kan ein spørje seg om debatten kanskje burde ha blitt lagt opp på ein annan måte for å unngå at det vert ein debatt mellom Oslo og resten av landet. Kommunalministeren skal likevel ha ros for å setje sjøkjelset på utfordringa og for å våge å stille spørsmålet.

Kunsten å lytta til ungdomen

Helen Frøyseth
Prosjektmedarbeidare i Ung & engasjert Landslaget for lokalviser (LLA)

KRONIKK

Når statsminister Jens Stoltenberg held tale, får han ikkje lov til å bruka verken framdord eller forkortningar. Språket skal vera enkelt og lett tilgjengeleg. Alle skal skjøna kva Jens snakkar om.

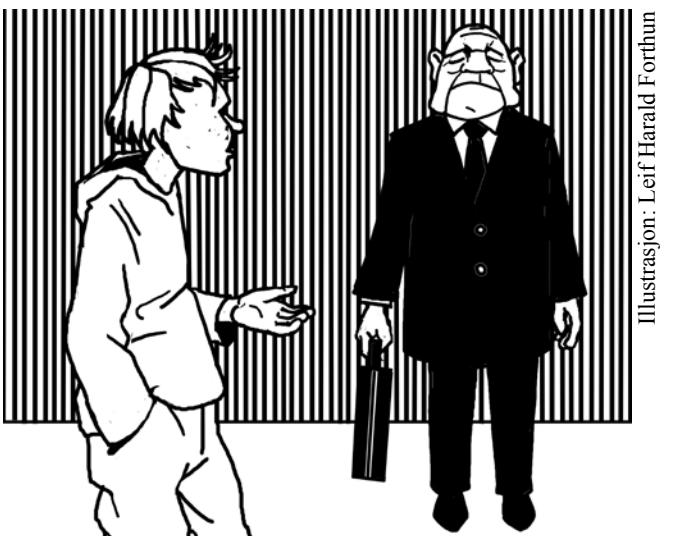
Men når ein kommune som til dømes Tysnes skal informere på eigne nettsider om at arealdelen av kommuneplanen skal fornyst (eller rullerast som det heiter på politikarspråket), vert det gjort med følgjande innleiande ord:

Med heimel i plan- og bygningslova §§ 11-12 og 11-13 vedtok Tysnes formannskap i møte den 16. mars d.d. å starta opp arbeid med rulling av arealdelen i kommuneplanen, og å senda framlegg til planprogram på høyring og å leggja det ut til offentleg ettersyn.

Til slutt vert det ramsa opp kva tid dei ulike bygdemøtene skal haldast, men det står ingenting om at folk er velkomne til å koma med innspel og ynske på desse møta.

Forsyning av arealplanen i ein kommune handlar om framtid i den komande generasjonen. Kvar kan ein som i dag er 14 år i framtida byggja seg hus, kvar kan han eller ho byggja naust og få seg båtplass, og kvar kan dagens 14-åringar etablera nye arbeidsplassar? Dette er noko som dei unge utan tvil hadde hatt sterke meininger om, dersom dei berre hadde blitt spurde.

Det handlar om kommunikasjon. Det handlar om å snakka dei unge sitt språk. Det handlar om å nå ut til dei unge der dei er. På Tysnes kommune sine nettsider burde det stått: *Kvar vil du byggja deg bus og naust på Tysnes når du vert valesen? Kom til bygdemøtet og fortell oss dette. Vi spanderer pizza og brus.*

Illustrasjon: Leif Harald Forthun

Dersom kommunen hadde vore på Facebook, skulle det sjølv sagt stått det same der, men ei undersøking gjort av KS (Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon) viser at berre 56 av 430 kommunar brukar Facebook for å koma i kontakt med innbyggjarane. Som Øyvind Solstad i NRKbeta sa under Mot til å meina-konferansen i Stavanger den 6. og 7. mai: «Det er på Facebook folk er, og visi politikarane ikkje vil vera der, veit eg ikkje kva dei vil driva politikk for». På same konferansen fortalte studenter og medlem i sentralstyret til Norsk Målingdom, Jostein Avdem Frelend om si undersøking av det politiske språket i kommunale sakspør. Konklusjonen var soleklar: språket er alt for vanskeleg, og kommunane bør koma seg på Facebook og tenkja meir som ei avis for å nå ut til ungdomen.

Det handlar om kommunikasjon. Det handlar om å snakka dei unge sitt språk.

Når kommunale papir er eit stammespråk for dei spesielt interesserte, er det lokalavisene sin jobb å formidla politikken på ein så enkel måte som mogleg.

Landslaget for lokalviser (LLA) er ein interesseorganisasjon for 110 lokalavisar. LLA sitt Ung & engasjert-arbeid har som mål å auka valdeltakinga og samfunnsengasjementet til ungdom mellom 15 og 25 år. Eit godt døme på lokalavisene sitt samfunnsengasjement til ungdom mellom 15 og 25 år. Eit godt døme på lokalavisene sitt samfunnsengasjement, er historien om avis OPP som skulle dekkja eit folkemøte om framtida til Oppdal. På møtet oppdagja journalisten at det ikkje hadde møtt fram ein einaste person under 40 år. Avisa oppsøkte då tre lokale skular for å høyre dei unge sine ynske og meininger om bygda si framtid. Overskrifta «Slik er de unges drømmemøte» over heile framsida dagen etter, kom med klar tale til politikarane: dei unge stemmene i lokalsamfunnet må bli høyrde. Dersom kommunen ikkje gjer jobben sin, vil lokalavisar gjera det.

Kommunalpolitikk treng ikkje vera eit langt gjesp. Lokalavisene kan som avisar OPP med enkle grep bidra til å gjera lokalpolitikken til gøy lesnad, både for ungdomen og pensjonisten. I Tysnes kommune er bygdemøta avslutta. Utan at ungdomen har blitt lytta til. Men det er framleis ikkje for sein. Hansken er kasta.

Gir råd om enkelt språk

– Statsråden vel sjølv målform. Det viktigaste språkrådet me kan gi, er å bidra til at bodskapen blir tydeleg, og at informasjonen blir presentert på ein lettfatteleg måte, seier statssekretær i Kulturdepartementet, Lubna Jaffery Fjell.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

Godt språk: Statssekretær i Kulturdepartementet, Lubna Jaffery Fjell (t.v. Foto: Magnus Ridola), og statssekretær Lisbet Rugvedt (Foto: Bjørn Sigurdson, Scanpix) i Kunnskapsdepartementet er samde om at det viktigaste språkrådet dei kan gi Kulturministeren og Kunnskapsministeren, er å skrive eit enkelt og lett forståelig språk.

– Det overordna målet for denne politikken er å sikra det norske språket sin posisjon som eit fullverdig og samfunnsbundne språk i Noreg. Dette omfattar også arbeidet med å styrke det nynorske språket og den nynorske skriftkulturen, meiner ho.

GIR MINISTEREN RÅD

Statssekretær ved Statsministerens kontor, Mina Gerhardsen, meiner også den viktigaste språkjobben hennar er å hjelpe statsministeren til å bli tydeleg.

– Eg er oppteken av å bidra til at statsministeren snakkar på ein måte som får fram tankane og bodskapen hans på ein pedagogisk og tydeleg måte, seier ho.

Også ho konstaterer at rådgivarane er næra makt og kan påverke gjennom sakførebuingar, men at det er statsministeren som tek dei endelige beslutningane.

– Den viktigaste språksaka no er å vare på det norske språket slik at me kan

Reagerer på fritak

**Per Arne Michelsen
ved Høgskulen i Bergen reagerer på at Kunnskapsdepartementet no går inn for å gi studenter med dysleksi fritak for sidemålsundervisning på allmennlærarutdanninga.**

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

Likestillingsombodet meiner dagens ordning er diskriminerande for studentar med dysleksi og la difor saka fram for Kunnskapsdepartementet. I eit svarbrev legg Kunnskapsdepartementet vekt på at ein no vil opne opp for fritak fra sidemålsundervisninga.

– Under behandlinga vår av saka vende vi oss til Kunnskapsdepartementet, som sa seg samd i synet vårt, og som no vil arbeida for å endra forskrifter, uttalte likestillings- og diskrimineringsombod Sunniva Ørstavik tildelegare i vår til NPK.

Han legg vekt på at ein i høgare utdanning ikkje bruker omgrepet sidemål, men derimot bokmål og nynorsk. Michelsen viser også til at det i forskrifta til rammeplan for grunnskuleopplæringa blir forventa at kandidaten meistrar norsk munneleg og skrifteleg i både bokmål og nynorsk, og at ein kan bruke språket på ein kvalifisert måte i profesjonssamanhang.

– Dette er ikkje urimelege krav. Likevel slår departementet med sjølvskjærer ignorante fast at det ikkje finst flagle grunnar for å nekte dyslektikarane fritak fra språkkrava. Til det kan ein svare: ein ferdigutdanna lærar må ha kvalifikasjoner som gjer at ho kan jobbe kor som helst i landet, i nynorskkommunar så vel som i bokmålkommunar, seier Michelsen.

– Dei språklege krava som vert stilte til lærarstudentane, skal mellom anna sørge for at elevar kan få opplæring på dei diskriminererte.

– Eg meiner Per Arne Michelsen har heilt rett i det han peikar på. Her er elevgruppene som må kome først, slår han fast.

UMOGLEG
Ørstavik understreka i intervjuet med NPK at ho visste om fleire som ikkje

kjem frå Lofoten og skriv sjølv nynorsk. Sjølv om heller ikkje han gir direkte språkråd til ministeren, har han ei mening om kva som er den viktigaste språksaka framover.

– Det er mange, men det aller viktigaste er å utvide bruken av nynorsk på nettet. Eg trur Wikipedia på nynorsk er eit sentralt verkemiddel. Eg trur også gode program for omsetjing mellom bokmål og nynorsk, engelsk og nynorsk er viktig. Den dagen Apertium og Google Oversetter fungerer godt, vil dette vere med på å breie ut bruken av nynorsk, seier han og viser til at det ofte er kva som er praktisk og enklast, som avgjer språkbruken i departementet.

Til liks med dei andre skildrar Anja Kristin Salte Hjelseth, politisk rådgjevar i Kommunal- og regionaldepartementet, at jobben hennar når det gjeld språk, i stor grad er å gi råd om korleis bodskapen bør presenterast og bli tydeleg og forståelig.

– I Kommunal- og regionaldepartementet har me ein statsråd som bruker nynorsk som hovudmål, og dermed blir det som ho er avsendar for, skrive på nynorsk. Men mange av dei tilsette er bokmålsbrukarar, og då skriv dei i hovudsak på bokmål. Eg må vedig at for meg som skriv bokmål og ikkje har hatt nynorsk sidan videregåande, er det ei utfordring å finne opp att nynorsk, men eg skal snart få eit heildagskurs, og eg har funne mange gode sider med øvingar på Språkrådet sine heimesider, fortel ho.

Også statssekretær Lisbet Rugvedt i Kunnskapsdepartementet og politisk rådgjevar i Olje- og energidepartementet, Ivar Vigdenes, meiner det viktigaste er å gi gode språkråd til ministeren slik at språket blir enkelt og lett forståelig.

– Departementet er oppatt av å følgje lova, uavhengig av kven som er her som politisk tilsette, men det er klart at slike ting som avisinnlegg, talar og så vidare blir prega av språket som blir brukt av oss, slår Rugvedt fast.

hadde fått vitnemål etter å ha fullført allmennlærarutdanninga, fordi dei ikkje greidde prøva i sidemål, og at ho difor ikke departementet fekk endringa på plass raskt.

Grunnen til at lærarstudentar med dysleksi vanskeleg kan få fritak frå kravet om å kunne meistre norsk skrifteleg godt, er at studentar med godkjent allmennlærarutdanning får kompetanse til å lære elevar frå og med første klasse å lese og skrive, både elevar som skal ha opplæring på bokmål, og elevar som skal ha opplæring på nynorsk. Det er umogleg å gå på akkord med desse kriteria uten at elevane sine grunnleggjande rettar til å få opplæring på eige språk blir sett i fare, skriv Per Arne Michelsen.

Streleiar i LNK, Jan Magne Dahle, seier seg samd med Michelsen og meiner eit fritak kan føre til at store elevgrupper blir diskriminerete.

– Eg meiner Per Arne Michelsen har heilt rett i det han peikar på. Her er elevgruppene som må kome først, slår han fast.

SITATET:

– Distrikts-Norge må vise fram kva ein er og har, ikkje kva ein manglar og korleis ein føler seg forbigått.

Skribent, forfattar og journalist Anne Viken i 17. mai - talen i Førde.

Språkkurs i kommunane – kven bør ta rekninga?

Vidar Høviskeland
Dagleg leiar i LNK

HØVISKE ORD

Stret i LNK arbeider i desse dagar med ei spesiell og prinsipielt viktig sak: Skal organisasjonen tilby alle medlemene gratis kurs i saksbehandling på nynorsk? Bakgrunnen for saka er at fleire og fleire medlemskommunar opnar for at medarbeidarar med svake nynorsk-kunnskapar får hove til å skriva bokmål i intern saksbehandling.

I sist utgåve av LNK-avisa kom det fram at Nord-Fron kommune alt har innført ei slik ordning, og dei siste vekene har også Hjelmeid kommune signalisert at dei kan sjå føre seg noko liknande. Her er det også store mørketal. I ei undersøking som LNK og Nynorsk kulturstasjon gjennomførte i 2006, kom det fram at svært mange kommunar har personar eller faggrupper (t.d. legar) som i praksis har fått fritak frå kommunen sin offisielle språkpolitikk – lenge. Det blir ofte vist til at dei personlege unnataka er gjort av di kandidatane rett og slett ikkje kan språk godt nok til å uttrykkja seg skriftleg, og for å få et betre rekrutteringspotensiale. Dette vert eit irritasjonsmoment for rådmenn og andre som sit med ansvar for kva kommunen sender frå seg, og som

LNK må sjølv sagt ha ei medviten haldning til utviklinga. Organisasjonen har i mange år hatt eit tilbod til medlemene om kjøp av nynorskcurset på saklista – som er spesielt lagt til rette for nynorskbrukande saksbehandlarar i kommunar og stat. LNK har gode kurshaldarar og får svært gode tilbakemeldingar på dei kursa som vert haldne. Men sjølv om kursa vert selde til kostpris, er det alt for få kommunar og fylkeskommunar som gjer seg nytte av dei. Dei er for dyre, er eit argument me moter. Ja, det er dyrt å halda kurs, men det er jammen dyrt å halda seg med dålege sakspapir og.

Ei meir offensiv line kan derfor vera å tilby medlemene våre gratis språkkurs. Litt avhengig av ambisjonsnivået styret vel å leggja seg på – og responsen fra medlemene –, vil dette verta ei dramatisk omlegging av arbeidsoppgåver og ressursbruk i LNK.

Landssamanslutninga
av nynorskkommunar (LNK)
•
PB 7044
St. Olavs plass
0130 Oslo
•
www.lnk.no

ofta må bruka tid på å retta opp feila. Dette er ei utvikling som over tid kan truga heile ordninga med målvedtak i kommunane. Slike individuelle eller kollektive dispensasjonar er sjølv sagt minste motstanda veg for kommunane og såleis lett å gå inn for. I dei fleste kommunane som har særordningar, er dei oftast stilleståande aksepterte av rådmannen; berre sjeldan vert slike saker drøfta politisk.

LNK har gode kurshaldarar og får svært gode tilbakemeldingar på dei kursa som vert haldne.

Det skal nok meir til enn eit todagars kurs i nynorsk saksbehandling for å kompensera ein lang skulegang med utilfredsstillende nynorskopplaring. Men det skal kanskje ikkje meir til for å gjera kandidatane til meir medvitne og motiverde språkbrukarar. For to år sidan kom språkmeldinga Mål og meinings, der det for første gong vart lagt opp til ein heilekspleg norsk språkpolitikk. Kanskje denne saka kan vera med på å visa oss korleis dei godeorda kan gjera om til handling?

Satsar på forsking

212,4 millionar kroner er no fordele til regionale forskingsfond over heile landet.

TOYNI TOBEKK
toyni@norsk-plan.no

Landet har blitt delt inn i 7 fondsregionar som kvar for seg har fått ansvaret for å fordele løyingane sine til forskings- og utviklingsprosjekt som er starta av offentlege og private verksamheter og forskingsmiljø.

Midla er fordelte slik at Region Nord-Noreg får 30,9 millionar, Midt-Noreg får 24,1 millionar, Innlandet får 14,9 millionar, Oslo og Akershus får 27,3 millionar, Oslofjorden 32,7 millionar, Agder får 13,2 millionar og Vestlandet får 29,7 millionar kroner. Forsknings- og høgare utdanningsminister Tora Aasland reknar med at dei første utlysingane kjem før sommaren.

– Dei regionale fonda skal supplere dei nasjonale Fol-verkemidla og styrke samspelet mellom næringsliv, høgskular, universitet og regionane, seier statsråd Aasland i ei pressemelding.

– Målet mitt er større variasjon i forskinga, seier forskningsministeren.

Forskningsfonda er ei ny satsing i regi av Kunnskapsdepartementet og har som føremål å styrke forsking for regional innovasjon og utvikling og drive langsiktig kompetansebygging innafor forskingsmiljøa.

ABC Startsida®
- Ver nynorsk på nett

Din naturlege start på internett
www.startsida.no

post@lnk.no

Dagleg leiar:
Vidar Høviskeland

Styret:
Jan Magnar Dahle, leiar
Astrid Myran Aarvik, nestlediar

Sofrid Borge
Laura Selvteit
Rune Øygard

Varamedlemer:
Nils R. Sandal
Velauq Veum
Bjørn Fredrik Nome

LNK arbeider for å skape positive haldningar til nynorsk språk og kultur og for at kommunane og styresmaktene tek desse sakene opp gjennom sine planverk.

LNK tek på seg å vere talerøy for medlemene og spreie informasjon som styrker dialektane, nynorsk skriftspråk og dei kulturtradisjonane dette står for.

LNK samarbeider med:
Bladet Sunnhordland
KLP forsikring
Hotell Bondeheimen
Fagforbundet
Kommunalbanken

ABC Startsida®
- Ver nynorsk på nett

Din naturlege start på internett

www.startsida.no

LNK vurderer no å tilby gratis språkkurs til alle sine medlemmer.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

– Me har gjennom lang tid sett at det har bygd seg opp mykje frustrasjon rundt omkring i kommunane. Fleire medlemmar har signalisert at dei faktisk vurderer obligatoriske språkkurs for nytelsette, seier dagleg leiar i LNK, Vidar Høviskeland.

I går hadde Strandbuen ei sak der rådmann Øygard i Hjelmeid kommune kom med eit språkleg hjartesukk. Han meiner nynorsk er for vanskeleg for mange av dei tilsette i administrasjonen, og er villig til å lempa på nynorskkravet. Dette er i fylle Høviskeland ein kjent situasjon.

(Illustrasjonsfoto fra Gaustatoppen: Judith Sørhus Littlehamar)

– Det er mange nynorskbrukande reisemålsorganisasjonar på Vestlandet som no blir tvungne til å bruke bokmål og nynorsk like, slik at til domes eit sok på "Prekestolen" ikkje vil få treff i artiklar med "Prekestolen".

Informasjonssjef Bjørn Tore Lysnes i Fjord Norge lover no endringar og seier dei reknar med å kunne tilby sine brukarar eit betre tilbod til sommaren.

– Av reini praktiske grunner er vi i dag ikkje i stand til å ha system med full språkversjon for både nynorsk og bokmål, men det vi kan gjøre, er å lage tilpassingar som gjer at slutbrukaren likevel opplever at nettsida gjennomgående er på nynorsk, så sant alt innhaldet er produsert på nynorsk, seier Bjørn Tore Lysnes. Han minner om at dagens portal er i det som kallaast ein betaversjon, altså ein versjon som er under utvikling.

LOVAR ENDRING

– Viss nokon ønskjer å få databasen omsett til nynorsk, så er det sjølvagt teknisk mulig. Men då må nokon ta initiativet og sjølve ta kostnaden med det, seier Ranset. TellUs meiner dei har dekkja behovet i den norske marknaden med det tilbodet dei har i dag, og har ingen planar om å ta initiativ til ein database på nynorsk.

Ranset avisar at dei oppmodar nynorskbrukarane om å gå vekk frå nynorsk.

Vurderer gratis kurs

LNK vurderer no å tilby gratis språkkurs til alle sine medlemmer.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

– Kommunane tilset personar som er uteksaminerte frå universitet og høgskular med topp kompetanse innanfor eigne fagfelt, men som av og til skriv så vanskeleg og så krunglete at teksten vert ulæseleg for folk. Dette er eit problem som me må ta på alvor. Det er faktisk slik at därleg språk kan verte eit demokratisk problem, der nokre grupper blir stengde ute frå velferdssamfunnet, slår Høviskeland fast.

Høviskeland meiner dette handlar om den generelle språkkjensla, og trur kommunane bør satse på språkleg opplæring blant dei tilsette.

I nokre av medlemskommunane våre vert det snakka om at dette handlar om nynorsk og bokmål. Av og til gjer det nok det, det er ei kjend sak at nynorskbrukarar er langt betre i sidemålet sitt enn det bokmålsbrukarar er. Men eg har eit inntrykk av at dette handlar meir om språkkjensle generelt.

– Vi har ei lang liste over saker vi ønskjer å forbetre og vidareutvikle, og betre nynorsktilbod er ei av dei, seier han.

VIL HA RÅD

Lysnes seier han forstår frustrasjonen til Reisemål Ryfylke, men dei er ikkje samde i at valet av databasesystemet frå TellUs diskriminerer nynorskbrukarane.

Fjord Norge meiner dei har valt ei dynamisk løsing som kan tilpassast deiira behov. Det stemmer at ein del ord ikkje kan veljast på nynorsk i dag, men dei er ikkje utelukkande bestemt av databasesystemet.

– Problematikken knytt til bruk av nynorskord i Google er ei anna side av saka som dei også vil ta opp. Det faktum at søkjemotorar favoriserer majoriteten sitt språk, er ei utfordring organisasjonen kjenner til og er oppteken av. Dei ser gjerne at språkmiljøa tar tak i problemet med søkjemotoroptimalisering. Sjølvje stiller dei seg opne for råd om korleis ein skal sikre brukarane ei god nynorsk leseoppleving utan at nettstaden tar kikk i Google.

BAKGRUNN

Fjord Norge AS er eit reisemålselskap for dei fire vestlandsfylka Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Fjord Norge tilbyr sine medlemer nettsider under ein felles portal. Nettsidene kan ha brødettekst på nynorsk, medan statisk informasjon berre er på bokmål.

– LNK har jo utvikla kursopplegget På saklista, som handlar om nynorskopplæring for saksbehandlarar i det offentlege. Eg trur ikkje at eit slikt kurs alleine kan gjøre folk til perfekte nynorskbrukarar, men kura fører til at folk blir meir opptekne av språk. Kommunane bør satse på opplæring.

– Kva trur du er grunnen til at mange tilsette vegrar seg mot å skrive nynorsk?

– Det kjem seg nok av at nynorskopplæringa i skulen har vore særsmangfull dei siste tiåra, ikkje minst for dei som skulle ha lært nynorsk som sidemål.

Dersom styret i LNK går inn for dette, vil LNK frå hausten av tilby gratis språkkurs til alle sine medlemmer.

Nye takter for skuleeigarane

Kommunane som skuleeigarar har vunne fridom, men òg fått att i form av strengare krav til statleg rapportering.

TOINI TOBEKK
toyni@norsk-plan.no

Dette kjem fram i ein rapport som er utarbeidd av Direktoratet for forvalting og IKT, Difi. Bakgrunnen for rapporten er eit ønskje om å sjå korleis bruk av juridiske verkemiddel frå statleg side har auka eller minka dei siste ti åra.

Undersøkinga er gjort på områda grunnskule, helse/omsorg og miljø. Trenden er at kommunane opplever eit auka krav til rapportering og handsaming som pressar småkommunar på kompetanse og ressursar dei ikkje har nok av. Kommunane har til dømes fått krav om å ha eit system for kvalitetssvurdering av grunnskulen der det kvart år skal utarbeida ein rapport som skal diskutera i kommunestyret. Vidare har det i løpet av dei siste ti åra blitt innført 14 nye plikter som kommunane som skuleeigarar står ansvarlege for, eller krav som den einskilde brukar har rett på. Dette er til dømes krav om skulefritidsordning, rett til grunnskoleopplæring for vaksne eller rett til språkopplæring for språklege minoritetar.

KREV MYKJE

Rådmann Tone Tveito Eidnes i Ullensvang kommune seier ho kjenner seg att i

FRIDOM: Skuleeigarane kan i større grad bestemme innbaldet i undervisninga (Foto: Toini Tobekk)

skildringa av auka krav til rapportering, noko som kan ha ein rimeleg kvelande verknad på initiativrikdomen.

– Vi blir leie av detaljrapportering oppover i systemet. For å få fatti til midlar til einskildprosjekt er det til dømes så omfattande söking og rapportering at vinninga går opp i spinninga, og vi let det heller vere.

Rapporteringa til kommunestyret ser ho derimot positivt på, då det gir

kommunestyret som skuleeigarar ein sjans til å engasjere seg direkte. Sjølv om det er ressurskrevende arbeid, får kommunen det til, og det gir gevinst.

MÅNGE ENDRINGER

Samstundes er det sett ut i livet ein større skulereför, og talet på rettleiarar og planar har auka monaleg dette tiaret. Opplæringslova, som er den einaste lova som direkte styrer

grunnskulen, har gjennomgått 17 større og mindre endringar i den same perioden. – Vi er glade for at sentrale styresmakter set skulen på dagsordenen, seier rådmann Tveito Eidnes.

– Men reformer som kjem og går stadig vekk, er ei utfordring. Det kjennest som

den eine reforma nesten ikkje får sett seg før neste kjem.

– Kva trur du blir den største utfordringa for kommunen som skuleeigar i den nære framtid?

– Utfordringa vår no er å handtere kravet til god fagleg kompetanse i småskulen. I utgangspunktet er det positivt med statlege foringar som legg stor vekt på den faglege kompetansen.

For kommunar som har små skuleeininger utan breie lærarstabar, blir dette vanskeleg, trur rådmannen. På sikt vil kravet til fagkompetanse forsterke kravet om å slå saman skular til større eininger. I hennar eigen kommune, Ullensvang, er ein no netti i gong med å diskutere samanslåing og centralisering av dei små skulanane, og rådmannen ser at mange opplever dette som svært negativt.

– Eg kan sjå at større skuleeininger kan vere bra fordi det vil gi både lærarar og barn eit større miljø, seier ho. Samstundes som ho forstår at det er ønskjeleg å oppretthalde grøndeskulane i bygdene.

Men kommunen er enno svært tildeg i prosessen, og utfallet av saka er på ingen måte gitt, understrekar ho.

MEINER DET MÅ BLI MEIR, OG SOMME GIER NOKO MED DET.

STATLEGE NETTSIDER HAR FOR LITE NY-NORSK PÅ NETTSIDENE SINE. MANGE MEINER DET MÅ BLI MEIR, OG SOMME GIER NOKO MED DET.

TOINI TOBEKK
toyni@norsk-plan.no

Rett før jul i 2009 la Språkrådet fram tala over målbruken i statsforvaltninga. Tala var like klare i fjor som mange år før: det er langt att for statlege nettstader oppfyller krava om minst 25 prosent tekststilfang i ei målførm, og som vanleg er det nynorsk det er minst av.

ALT PÅ NYNORSK

Erlend Bakke frå Kjerrgarden i hordalandskommunen Askøy sende like godt ein brev til Kulturdepartementet og spurde om det ikkje burde vere meir: Til dømes meiner Bakke det burde vere muleg å ha det som kallast språkversjonering. Det vil seie at menyar og statisk informasjon også er på nynorsk, ikkje berre nyhendesaker og tekstar som blir produsert fortolpende.

– Når ein opnar ein offentleg nettstad, burde det vere eit forstevål: Vil du ha nettstaden på nynorsk eller bokmål?, seier Bakke.

BERRE NYNORSK PÅ TOPP

Dette vil ifølgje Bakke vere med og gjere nettlivet meir brukarvenleg for nynorskbrukarar, samstundes som det

TILSYN:
Fagkoordinator
Sigrid Tvitekkja hjå
Språkrådet sier at
Språkrådet årlig
fører tilsyn på bruken
av nynorsk på nett.
(Foto: Språkrådet)

synleggjer nynorsken i langt større grad enn i dag. Viss ein i dag går inn på dømes www.regjeringa.no, vil ein komme til ein nettstad som tilsynelatande er nynorsk, men som ved nære etsyrar har somme menyar på bokmål, og ein vil fort hamne i bokmålstekstar og i bokmålsversjonen av nettstaden når ein byrjar å klikke seg innover. Andre offentlege nettstader har ikkje nynorsk som språkval i det heile tatt. På www.mattilsynet.no finst ei rekje tekstar på nynorsk, men alle menyar og all grafikk er på bokmål.

SAMDE

Erlend Bakke opplever at Kulturdepartementet har tatt saka på alvor og langt på veg er samd med han. I eit brev sendt frå Kulturdepartementet til Språkrådet i april i år går det fram at departementet ser sakkala språkversjonering på førstesida, og menypunkta skal veksle mellom målfør-

meiner vidare at mållova sin paragraf 8 dekkjer dette, og at det såleis ikkje er nødvendig med eit eige pålegg om språkversjonering. Samstundes bed dei Språkrådet å følgje opp dette ved å innarbeide krav om språkversjonering i tilsynsarbeidet sitt. Dei seier også at Språkrådet må syte for at dette er i orden på www.sprakrad.no.

MÅ IKKJE BLI MINDRE

Erlend Bakke er litt fornøgd, men òg litt skeptisk. Først og fremst er han redd for at språkversjoneringa, altså menyar og liknande på nynorsk, skal telje med i dei 25 prosentane som nettstaden er pålagde å ha. Det kan i verste fall føre til at det blir mindre nynorsk i dei redaksjonelle tekstane, og det ønskjer han ikkje.

Men alt i alt opplever han å ha blitt teken på alvor, og no ventar han berre på at Språkrådet skal svare departementet.

KLAR OVER ELENDET

– Vi kjenner godt til saka, ja. Vi har kontakt med departementet i saka, men vi har ikkje svara enno, seier fagkoordinator Sigrid Tvitekkja hjå Språkrådet til LNK-avisen.

At tilstanden for nynorsken er dårleg på offentlege nettstader, er Språkrådet smerteleg klar over. Dei fører òg tilsyn og veit at statlege nettsider inneheld berre ti prosent tekst på nynorsk. Å male språket på menyar og grafikk gjer dei per i dag ikkje.

– I dag er det slik at nynorsk skal vere synleg i innhaldet på førstesida, og menypunkta skal veksle mellom målfør-

Dekkjer underskot

Stord kommune fekk 100 000 kroner som Årets nynorskommune i 2009. No er mesteparten av pengane forsvunne i kommunalt underskot.

TOINI TOBEKK
toyni@norsk-plan.no

Av dei 100 000 kronene kommunen fekk av Kommunal- og regionaldepartementet, har 10 000 kroner gått til barnelitteraturfestivalen Falturiltu og 10 000 til Stord Målag, slik politikarane bestemte. Dei resterande 80 000 vart sett på bok medan komiteen for næring, miljø og kultur fann eit eigna prosjekt som ville komme folk flest til glede, melder Haugesunds avis. Både språkkurs og den kulturelle skuleseksjonen var aktuelle saker, fortalde ordførar Liv Kari Eskeland (H) til LNK i fjor.

Men Stord kommune gjekk med underskot i 2009. Dermed forsvann dei 80 000 til dekkning av underskot, noko som først kom for ein dag då Stord målag nyleg byrja å etterlyse aktivitet knytt til prisengane i lokalavisa.

– Dette kan skje med alle midlar som kjem under kategorien frie inntekter i ein rekneskap, rekneskapsreglane styrer dette, seier han og legg til at dette nok ikkje var ein utgang på sak administrasjonen og politikarane såg for seg når den politiske komiteen i si tid utsette saka.

– Det er sjølv sagt ein trist lagnad for prisen om det endar slik. Dersom ein likevel skulle ønskja å nyttja summen til gode nynorskforemål, lyt det gjerast ei ny løying, noko me så langt ikkje har diskutert.

Prisen Årets nynorskommune vart delt ut første gang i fjor etter initiativ frå Kommunal- og regiondepartementet. Det blir ny pris i år, men kva tid den blir delt ut, er enno ikkje fastsett.

RYDDAR OPP:
Ordførar Liv Kari Eskeland er innstilt på å ordne opp, slik at prisengane igjen blir tilgjengelege for nynorsktiltak i kommunen. (Foto: Stord kommune)

underskot ved årsslutt. Men no er Heskeland innstilt på å hente midlane inn att, til dømes i revisjonsdelt budsjett.

– Eg er veldig innstilt på å finne nye midlar og bruke dei slik dei var tenkt, seier ho.

EIN TRIST LAGNAD

Rådmann Magnus Mjør seier dei 80 000 kronene ikkje var øyremerkete, og at slike midlar automatisk blir trekt inn når kommunen er i ein situasjon der underskot skal dekkast inn.

– Dette kan skje med alle midlar som kjem under kategorien frie inntekter i ein rekneskap, rekneskapsreglane styrer dette, seier han og legg til at dette nok ikkje var ein utgang på sak administrasjonen og politikarane såg for seg når den politiske komiteen i si tid utsette saka.

– Det er sjølv sagt ein trist lagnad for prisen om det endar slik. Dersom ein likevel skulle ønskja å nyttja summen til gode nynorskforemål, lyt det gjerast ei ny løying, noko me så langt ikkje har diskutert.

Prisen Årets nynorskommune vart delt ut første gang i fjor etter initiativ frå Kommunal- og regiondepartementet. Det blir ny pris i år, men kva tid den blir delt ut, er enno ikkje fastsett.

Jan Olav Tryggestad
Ass.direktør i KLP Kommunekredit

PÅ KOMMUNEVIS

Er vi ved eit vendepunkt?

Vi er i disse dagar inne i lønnsforhandlingar for mange store grupper i privat og offentleg sektor. Felles for alle er at mange meiner at dei får for lite av den verdiskapinga som skjer i landet. Gjennom media er det òg skapt eit inntrykk av at verdas rikaste land har råd til det meste. Store grupper som gjer ein utrolig flott innsats på alle nivå, meiner likevel at innsatsen dei gjør, ikkje blir verdsett nok. Det er stor kontrast mellom dei gode tenestetilboda som blir ytt, og dei auka krav og forventningar som kjem frå mange brukargrupper.

Nasjonalt har vi i dag eit svært godt ugangspunkt gjennom den gode økonomien vår. Dette står i sterkt kontrast til den situasjonen mange av våre naboar og handelspartnerar er i. Til tross for at EU-landa har forplikta seg gjennom Maastrichtaftalen til å ikkje ha større budsjettunderskot enn 3 % og ei maksimal gjeld på 60 % av brutto nasjonalprodukt, har mange land meir enn 10 % underskot på budsjettet og meir enn dobbelt så høg gjeld som avtalta. Når situasjonen i desse landa er slik at ein i tillegg allereie har høg arbeidsløyse og må redusere aktivitet og kostnader, skjørar ein at det vil bli svært krevjande og vanskeleg. Dette vil også råke oss.

I dei fleste europeiske land er situasjonen den at det blir stadig fleire eldre, og dei eldre lever lengre. Når samtidig fødselstala er låge, blir det stadig færre yrkesaktive til å ta seg av tenestetilboda og skape dei verdiane som gjer at vi kan halde ved lag at dei velferdstilboda vi har i dag. For mange vil det vere slik at tilboden må reduserast, og at ein i større grad må betale for tenestene sjølvt gjennom høgare skattar eller eigendeler. Dette vil også bli situasjonen i Norge. For Kommune-Norge vil dette bety pris på halde ved lag det noverande tenestetilbodet. Då folketrygda vart innført i 1967, var det 4 yrkesaktive bokar pensionist. I 2007 var talet 2,6, og prognosene for 2050 er 1,8 yrkesaktive bokar pensionist. Dette vil bli svært krevjande når stadig nye krav til tenester kjem.

Finansnæringa er i dag i ein svært alvorleg situasjon. For to år sidan stoppa all finansiering mellom bankane opp, og mange gjekk konkurs. Det måtte ein stor redningsaksjon til for å halde bankvesenet i gang. Alle europeiske land, med unntak av Norge og Serbia, stilte garantiar for bankane sine innlån. Dette betyr at om bankane skulle få nye problem, vil dette kunne få direkte konsekvensar for mange land. Med redusert aktivitet, høgre arbeidsløyse og store banktap vil dette kunne bli svært krevjande for mange. Det er ingen grunn til å bagatellisere eller bortforklare desse problema. Nye problem for finansnæringa vil kunne bety høgere renter og auka kostnadar for både privat og offentleg sektor.

Det norske kostnadsnivået er høgt og mykje høgre enn det som mange av våre naboar og konkurrentar har. Sjølv om vi har god økonomi, vil vi merke at aktivitetene går ned, og at kostnadane må reduseras. For å halde ved lag konkurranseskifta må vi tenke mytt og kreativt i både offentleg og privat sektor. 50 % av dei verdiane vi skaper, sel vi til utlandet, og dei gjer grunnlaget for den velstanden vi har. Privat og offentleg sektor må gå kritisisk inn i budsjettene sine og sjå korleis ein kan auke inntekter og redusere kostnader. Dette blir krevjande.

Det blir ofte frå ulike hald uttalt sterkt kritikk mot Staten (les: Finansdepartementet) av di ein får for lite pengar til ulike formål. Eg har stor respekt for det arbeidet som vert gjort for å halde orden i bokføringa. Vi må likevel heilt klart gjøre eit stort løft for å finansiere etterslep og manglende investeringar i infrastruktur. Investeringsbehovet i infrastruktur og vedlikehald av offentlege bygg utgjer truleg ufattelige 2000 mrd. norske kroner (meir enn to statsbudsjett). Dette vil kreve nye måtar å finansiere slike investeringar på.

Trass i all svartmalming av situasjonen må vi ikke gløyme at vi er utrolig privilegerte som lever i eit så godt samfunn som det norske. Dei siste åra har dei fleste hushold hatt betydeleg auke i nettoinntekten. Om vi skulle kome i ein situasjon der denne utviklinga skulle stoppe opp, er vi uansett privilegerte. Vi har også hatt høge inntekter og høge inntektsfordeler. Og vi må hugse: Det er fleire Folk enn vårt Folk – Ivar Åsen

Etterlyser meir nynorsk på skjerm

men. Statsorgana følger ikkje dette opp. Vi er ikkje nögde med målbruken slik han er no, seier Tvitekkja.

Ho seier Språkrådet ser føremoner med språkversjoneringa slik Erlend Bakke og Kulturdepartementet skisserer. Nynorsk vil bli meir systematisk synleg i skjermmiljøet og brukaren kan gjøre eit bevisst språkval. Berre det at nynorsk er synleg som språkval, er i prinsippet viktig. Men sakar er meir komplisert enn som så, seier Tvitekkja.

Vil fordele makta

– Me må våge å snakke om makt og motmakt utan å hamne i skyttargravene, seier kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete (Sp).

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

Ministeren har stått i sentrum av ein oppheita debatt om makt og motmakt denne våren. Bakgrunnen er ein møteserie Navarsete har halde i Bergen, Bodø, Gjøvik, Trondheim, Bø i Telemark og til slutt i Operaen i Oslo. Det var først då debatten kom til Oslo, at saka fekk merksem i rikspressa og vart ein nasjonal debatt. Ein debatt som også handlar om språk.

Nynorsken speglar sjølvagt mangfaldet i nasjonen. For mykje mediemakt i Oslo kan vere eit problem for nynorsken. Med NRK og TV 2 som gode unntak. Som vestlending, sogning og nynorskbrukar er eg sjølvagt ikkje i tvil om at det er ein skilnad for nynorskbruker om eit offentleg kontor, ein kulturinstitusjon eller ei privat verksemid ligg ein stad i Sogn og Fjordane eller i Oslo, meiner ho.

Kva betyr denne konsentrasjonen i Oslo-området for mangfaldet i norsk næringsliv og kultur?

For mykje makt i Oslo vil kunne leggje band på kreativitet og mangfald. Det som er stort, kan også bli straumlinjiforma. Samstundes treng me ein sterk hovudstad med plass til subkulturar, slik me treng sterke byar med eit levande omland andre stader i Noreg.

SAMSPER

– Kva legg du i omgrepet motmakt?

– Det dreier seg blant anna om alternativediskusjon og avgjerder frå miljø med ein ståstad utanfor Oslo. Meir presist regjeringkskartalet, Stortinget, dei store medieverksamidene og finans- og næringslivsbyråkontora. Dette handlar ikkje om Oslo kommune og innbyggjarane i Oslo. La meg understreke; me har mykje kvalifisert motmakt i Noreg fordi me har maktar å ta i bruk heile landet.

Navarsete trekk fram Tromsø som eit godt døme på korleis maktfordeling kan vere med på å sikre regional utvikling. – Der finn me eit sterkt universitet, Norsk polarinstitutt og sterke næringslivsmiljø. I samspel med sentrale styresmakter har dette gitt grunnlag for ei satsing på nordområda.

Men også på Vestlandet meiner Liv Signe Navarsete ein finn stader der sterke industriverksamider og maritime næringar har gjort det mogleg å bygge høgkompetente lokalsamfunn. – Lokalisering av offentlege verksemder, til dømes i Haugesund, Forde og Ålesund, har sjølvagt også ringverknadar, meiner ho.

IKKE NEGATIVT

Regjeringa sette tidlegare i år ned eit uval som skal sjå på korleis ein kan fordele kompetansearbeidsplassane betre

DEBATT: Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete (t.v.) inviterte 2. mars 2010 til debatt i Bø i Telemark om Oslo-dominansen i Noreg. Her i samtale med seniorforskar ved Agderforskning, Helge Røed, og politisk rådgjevar Anja Kristin Salte Hjelseth. (Foto: Kommunal- og regionaldepartementet)

i landet. Utvalet blir leia av professor Karen Helene Ultvikt-Moe og skal gi regjeringa råd om korleis ein kan finne gode løysingar.

– Gjer me ikkje noko, vil veksten i arbeidsplassane framover kome i byregionar med store arbeidsmarknadar og utsprangningsinstitusjonar, særleg i Osloregionen. Samstundes veit me at mange har lyst til å etablere seg utanfor pressområda dersom dei finn interessant arbeid.

FORDEL ARBEIDSPLASSANE

Navarsete trur mykje av grunnen til denne maktkonkurransen kan forklarast med at ein stor by med mykje makt alltid vil vere attraktiv og trekke til seg talent og kapital. Samstundes skal ein vere merksam på at mange menneske ynskjer, og ser at dei er mogleg, å leve eit spanande og mangfaldig liv også utanfor Oslo.

– Kva kan ein gjøre for å fordele maktar betre?

Tradisjonelt er det lett å tenkje på lokalisering av offentlege institusjonar. Dei er viktige fordi dei representerer kompetansearbeidsplassar og kan ha store ringverknadar. På dei møta me hadde, fekk me også viktige innspel om mangel på kapitalfløy og sentralisering av finansmaka i Oslo. Mange var også optekne av moderne samferdsle og fiberband med høg hastigkeit. Eit sterkt sjølvstyre er

dei sentrale maktmiljøa i Oslo. Dei kan vere prega av ei undervurdering av, eller fordommar mot, det som ikkje finn stad i Oslo-gryta. Så har ordskiftet stadfestat at det finst mytar og fordommar om Oslo andre stader i landet også. Dei treng me heller ikkje, slår ministeren fast.

MØTESERIE

Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete gjennomførte våren 2010 ein møteserie i Bergen, Bodø, Gjøvik, Trondheim og Bø i Telemark og til slutt i Operaen i Oslo for å finne ut korleis ein kunne fordele maktar betre i landet og få til ei balansert regional utvikling med attraktive arbeidsplassar. I ettertid har Navarsete fått ros for å ta tak i diskusjonen, samstundes som ho har fått kritikk for å vere for negativt innstilt mot Oslo.

SITATET:

– Det er besynderlig at en hovedstad som verker av voksesmerter ikke er mer interessert i å diskutere en arbeidsdeling med resten av landet. En høyst relevant diskusjon om hvordan ein kan utnytte landets samlede ressourser møtes med ein instinktiv sårhet.

Kommentator Kato Nykvist i Nationen.

– Eit politisk val

Audhild Gregoriusdotter Rotevatn meiner motmakt-debatten er viktig. – Dette handlar mykje om demokrati, seier ho.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

Kommunikasjonsrådgjevar og kommentator Audhild Gregoriusdotter Rotevatn arbeider i kommunikasjonsbyrået I&M i Ålesund. Rotevatn har også brei erfaring som redaktør og journalist og har blant anna arbeidd i NRK, Kanal 24, Sunnmørsposten, Bergens Tidende og Vårt Land.

– Eg meiner makt-motmakt-debatten er ein viktig debatt, men den er på mange måtar ikkje ny. Navarsete skal likevel ha ros for å setje dette på dagsorden på nytt. Samstundes er det ein rar debatt. Det skulle då berre mangle om ikkje andre regionar, byar og stader i Noreg skulle ha maktorgan, meiner ho og peikar på at sjølv om hovudstaden er hovudstad, treng ikkje Oslo i all framtid vere Noreg sin viktigaste by.

– Det er eit politisk val. Det er viktig at regjeringa er tydeleg på kva dei meiner med makt, om dette skal handle om noko anna enn tvangsflytting av statlege organ. Den norske geografien er ein ressurs, ikkje eit problem, slår Rotevatn fast.

MISTAR ARBEIDSKRAFT

– Burde ein fordele maktar betre?

1. Kva meiner du om makt-motmakt-debatten som går føre seg?
2. Bør ein fordele maktar betre i landet for å fremje regional utvikling?

DEMOKRATI: Kommunikasjonsrådgjevar Audhild Gregoriusdotter Rotevatn meiner plasseringa av statlege nytableringar er viktig for å fordele maktposisjonane betre i landet. (Foto: Bjørn Vatne/I&M)

– Ja. Mykje makt er samla i Oslo. Eg saknar ein ny Vestlandsdebatt, til dømes. Dette handlar om mykje meir

3. Korleis kan ein i så fall gjøre det?

**Rune Øygard (Ap)
Ordførar i Vågå**

1. Ein viktig debatt som omhandlar både overordna tenking, haldningar og arbeidsplassar. Men vanskeleg fordi ein så fort går i skyttargravene. Like viktig som ordskiftet om kva ein hovudstad bør ha, er kva den ikkje må ha av møteplassar, arbeidsplassar, forskingsmiljø og funksjonar.

2. Ja. Og her har riksmedia eit stort ansvar i formidling av haldningar og verkelegheit, og av gode døme som viser resultata.

3. Staten må desentralisere og ikkje sentralisere det som allereie er desentralisert i forma, som t.d. lensmann, jordskifretten, sørskrivarembetet, NAV, trygd og skatt. Næringsliv som driv produksjon av t.d. administrative funksjonar, bør få tilgang til distriktsstønad på linje med annan produksjon. Staten må ved opprettning av nye fagmiljø og funksjonar ha ein gjennomgang om desse må lokaliserast til Oslo eller andre byar. Slik lokalisering må vere eit unntak og ikkje regelen.

**Jens Kihl
Nestleiar i Noregs Mållag**

1. Det at Oslo-avisene må ty til utdriting i staden for seriøs, politisk debatt, synet at Navarsete har eit godt poeng.

2. Ja, men ikkje berre difor. Makt er ein ressurs som bør kome alle menneske til gode, same kvar i landet du vel å busejte deg, kva kjønn du har, eller kva språk du skriv. Makt er sjølvagt viktig for å fremje regional utvikling, men viktigast av alt er det at heile samfunnet vårt står og fell på tilliten til at maktar er fordelt på rettferdig vis. I dag er ho nok ikkje det.

3. Styrk lokalavisene, biblioteka, høgskulane, kunnskapsverksamidene, musea og alle andre former for forum der ordskifte skjer.

**Arne Hjeltnes.
Konsernsjef i Creuna**

1. Eg trur ikkje folk i distrikta har noko problem med Oslo, men eg trur mange har eit problem med den aukande statsmakta detaljstyringa og kontrollen over små verksemder og kommunar. Motmakt er for meg difor å gje meir fridom. Det handlar ikkje om geografi. Oslo vert symbolet på dette fordi staten stort sett styre derifrå.

2. Større sjølvstyre. La kommunane få sitja igjen med meir av selskapsskatten. La verksemder få vera mest mogeleg i fred. Svært mykje av verdiskapininga skjer i distrikta. Motmakt er i alle fall ikkje å flytta fleire byråkratar og tilsyn ut i distriktet.

3. Ein kan ha større og meir kraftfulle kommunar. Så lenge altfor mange kommunar er små og avhengige av ein sterkt stat, vil maktar sitja hjá staten. Det går ikkje an å få i pose og sekk. Kommunane må slå seg saman, slik at dei vert ein reell maktfaktor, ikkje leiglendingar. På nasjonalt plan må staten minskast viss ein skal lukkast. I dag er det altfor stor makt hjá tilsyn og direktørar, som ikkje er styrde av politikarane, men som styrer seg sjølv. Det er ikkje verre enn at meir makt til distrikta tyder mindre makt til staten. Men lett er det nok ikkje. Staten og det sittande politiske regimet vil kjempe hardt imot.

ABC Startsida®
- Ver nynorsk på nett

Din naturlege start
på internett
www.startsida.no

SITATET:

– En god distriktpolitikk skal ikke være et spill om statlige arbeidsplasser, der Oslo og resten av landet settes opp mot hverandre. Den handler om samarbeid for å utvikle fremtidens arbeidsplasser. Det er ikke slik at antall kompetansearbeidsplasser i Oslo må ned, for at det skal bli flere andre steder.

Byrådsleiar i Oslo, Sian Berger Røsland (H) til Aftenposten

Sentralisering av kompetanse

Seniordjøvar Helge Røed ved Agderforskning legg vekt på at ein sterk konsentrasijsjon av kunnskapsarbeidsplassar påverkar busetjingsmønsteret vårt.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

– Den største delen av befolkningsveksten vår er koncentrert rundt den store Oslo-regionen. Det einaste området som kan matche den veksten, er Stor-Stavanger. Andre storbyregionar som Tromsø, Trondheim eller til domes Kristiansand klarer ikkje det, men dei kan vere med og stabilisere busetjinga i regionen, slår Røed fast.

– Me har heilt klart ei ubalansert befolkningsutvikling.

Han meiner mykje av grunnen til den sterke konsentrasijsjonen er at kunnskapsnæringsane og kompetansearbeidsplassane vert samla og sentralisert rundt Oslo-regionen.

– Det er ein stor arbeidsmarknad som tiltrekk seg ungdom med høg utdanning, og der begge ektefellane kan få attraktive jobbar, meiner han og viser til artikkelen Globalisering og omstilling, som tidlegare arbeids- og administrasjonsminister og professor i samfunnsøkonomi, Victor Norman og professor Karen Helene Ultvikt-Moe la fram i 2008. Her skildrar Norman og Ultvikt-Moe ein klyngjemeisme der konsentrasijsjonen av kunnskapsbedrifter vil auke dei den allereie er stor, med andre ord i Oslofjord-området.

Dei hevdar vidare at dette kan føre til ei økonomisk kostbar og uheldig todeling av landet.

MAKTSENTER: Mange meinar mykje makt er samla i Oslo (Illustrasjonsfoto: Astrid Eidhammar Hjelmeland)

STORE UTFORDRINGER

Helge Røed legg vekt på at denne konsentrasijsjonen ikkje minst gjeld helse og medisin, finansnæringa, forsking og høgare utdanning, kultur, media og internasjonale verksemder. Skal ein til dømes rekke med ein karriere innan media, må ein nesten til hovudstaden dersom ein ikkje vil vere bunden til ei avis eller ein tv-stasjon resten av tida i arbeidslivet.

– Det er bra at kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete (Sp) vil vere med og bidra til ein diskusjon om korleis ein kan få til ei betre fordeling av kunnskapsbaserte arbeidsplassar.

Likevel forstår han at mange i det sentrale Oslo-området no er provoserte av utspela frå kommunal- og regionalministeren.

– Sjøl om det er her den sterkeste konsentrasijsjonen av kompetansearbeidsplassane er, det også her ein har dei største levekårsutfordringane. Og det

største sosiale skiljet mellom ulike bydelar. Oslo har ein stor jobb å gjere her, slår Helge Røed fast.

– Staten må ikkje bli oppfatta slik at dei utfordringane Oslo slit med, ikkje er viktige.

VIL HA TYDELEG POLITIKK

Ein parallell diskusjon om fordelinga av kunnskapsarbeidsplassane pågår no både i Danmark og i Storbritannia.

– Dette er ein tung trend det skal sterke motkretfer til for å klare å påverke. Tå finansnæringa til domes, der er nesten utelukkande etablert i Oslo-området.

Me treng ein tydeleg regionalpolitikk dersom ein skal oppnå noko. Tidelegare såg me ei sterke desentralisering av ein del store og statlege verksemder. Det er det mindre av no, meiner Røed, som også legg vekt på at det no ser ut som at alt styret rundt desse flyttingane har roa seg.

Det er synd for Noreg dersom syselsettjingsmogleihetene for ungdom med høgare utdanning framleis vil bli konserterte rundt Oslo-området, påpekar han. – Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

– Kvifor trur du ikkje media fanga denne saka i særlig grad før Liv Signe Navarsete inviterte til Motmakt-møte i Oslo?

Det er jo typisk for mediesituasjonen vår. Media i Oslo er ikkje riksmedia sjølv om dei gjerne vil framstå som det. Det er ingen av dei som har tatt den rolla skikkeleg, difor koncentrerer dei seg om det som skjer i Oslo-området.

Odda har gitt mykje til litteraturen. Forfattar Marit Eikemo vil gi noko tilbake.

INGRID HILLESTAD
bladstova@lnk.no

Vil gi noko tilbake

Ho kjem frå ein ganske vanleg heim i Odda. Far hennar dreiv idrettslag og jobba i administrasjonen på Norzink, mor var sjukepleiar. Heimen var på ingen måte overmøblert med bøker. At Eikemo blei forfattar, var i grunnen tilfeldig.

– Eg skreiv ei reportasjebok om ulike møte med ungdomar då eg jobba som journalist i Bergens Tidende. Det var redaktøren i Samlaget, der eg gav ut boka, som oppmuntra meg til å skrive noko skjønnlitterært, fortel ho.

No har Eikemo fire boktitlar på samvitet. Den kritikarreste romanen *Arbeid pågår* kom i fjor. Året før gav ho ut essaysamlinga *Samtidsruinar*, som blei kåra til årets nynorsk bok i 2008. Forfattaren røper at ho skriv på ein ny roman, med handlinga lagt til ein norsk tettstad, samt nye essay – om norske forbrytarar. Skrivinga kombinerer ho med jobb i Odda kommune, der ho er leiar for det årlege, fem dagar lange Litteratsymposiet.

Forfattaren frå Odda kjem syklande rett frå barnehagelevering til intervjuautale på Nygårdshøgda i

Bergen. Ho er eit par minutt over tida og unnskyldar seg. Det er tydeleg at den produktive kvinnen er vand med å vere punktleg.

Vi finn oss ein plass mellom studentane på utekafeen til Universitetsbiblioteket. Miljøet her kjänner Eikemo godt frå eiga studietid. Hovudpersonane i begge romanane hennar er også akademikarar: I *Arbeid pågår* møter vi Harald, som reiser til Costa Blanca for å skrive ferdig ei doktoravhandling om Ibsen-parodiar. Distraksjonane der blir mange. I debutboka *Mellom oss sagt* møter vi Regine, som er i ferd med å leggje bak seg studietida ved universitetet på Nygårdshøgda.

Nokre dagar i oktober er det Odda som er staden for A-laget i norsk litteratur. Festivalen har også blitt eit høgdepunkt for folk i Odda. Då let dei debattan om vern eller riving av dei kalde omnane på smelteverkstomta liggje for ei stund. Eikemo opplever at litteraturen verkar samla på folk i Odda, og at dei er stolte av forfattarane frå staden.

– Det er kjekt å reise til Odda sånn som eg gjer no: å ha noko der å gjere og ikkje berre vere på besøk. Odda er ein spennande stad å vere, seier Eikemo og tenkjer på brytingstida staden er i etter at my-

– Er det noko sjølvopplevd i karakterane dine?

– Mitt livsløp er jallfall veldig annleis enn Regine sitt, forsikrar Eikemo, men seier at ho skildrar ei livskjensle som ho sjølv kjennen godt og trur vil treffe mange.

Før Eikemo hamna på lønningsslista til Odda kommune i fjor, gjekk yrkesvegen frå Bergens Tidende til redaktørjobb i Syn og Segn og derfrå til informasjonsleiarjobb i Festspela i Bergen. Pendling mellom Bergen og Odda er kvardagene for forfattaren no.

Nokre dagar i oktober er det Odda som er staden for A-laget i norsk litteratur. Festivalen har også blitt eit høgdepunkt for folk i Odda. Då let dei debattan om vern eller riving av dei kalde omnane på smelteverkstomta liggje for ei stund. Eikemo opplever at litteraturen verkar samla på folk i Odda, og at

– Det er kjekt å reise til Odda sånn som eg gjer no: å ha noko der å gjere og ikkje berre vere på besøk. Odda er ein spennande stad å vere, seier Eikemo og tenkjer på brytingstida staden er i etter at my-

kje av industrien er lagt ned og oddafolk har starta jakta på nye næringar.

– Det er utruleg dyktige folk i Odda, held ho fram.

Utan lokale krefter og initiativ hadde Litteratsymposiet aldri blitt noko av. Blueskluben, kulturleiaren og biblioteksjefen blir nemnde fleire gonger medan Eikemo fortel om festivalen, som begynte i det små i 2002. Dette var som ein konsekvens av at krefter i Odda byrja å spørje seg: – *Kva er det med denne staden, kvifor kjem det så mange kjende forfattarar herfrå?*

Frode Grytten sette for alvor Odda på kartet med romanen *Bikubesong*. Historiene frå Murboligen i Odda står no, til liks med nedlagte industromter, som udøyelege monument over byen. På neste Litteratsymposium, som har temaet "Smuss", kjem leileigheter i Murboligen til å vere scener for opplesingar.

– *Er smuss noko industrien og litteraturen har felles?*

– Vi har jo smusstillegg på industriarbeidsplassen. Det handlar ganske enkelt om skit, som det også finst mykje av i litteraturen. Kjartan Fløgstad er den forfattaren som har jobba mest med forholdet mellom det såkalla høge og låge. Han kjem til symposiet med eit nyt essay om smuss i kulturen anno 2010, eit tingingsverk, fortel Eikemo med stolt stemme.

Ho fortel om forfattarar som synest det er stor stas å reise til industristaden inneklemt mellom fjell og

fjord desse haustdagane. Her møter dei eit anna og på mange måtar opnare publikum enn elles.

– Eit år blei eg stående i baren og snakke med ein odding som fortalte at han aldri hadde lese ei bok. Neste år såg eg han høre på forfattar Tore Renberg og kose seg. Det viser seg at folk i Odda har låg terskel for å gå på litterære arrangement. Dei kan få flotte opplevingar dei elles ikkje ville fått. Sånt gjer arbeid meiningsfullt, fortel Eikemo.

Festivalen skal vere døropnar og premissleverandør, både for folk i Odda og for Litteratur-Noreg.

– Det var her Karl Ove Knausgård og Tore Renberg tok bokverket *Min Kamp* opp til drøfting for dei hadde gjort det nokon andre stader. Eit par månader seinare opplevde dei utselt hus og lange kørar i Oslo.

Ifjor dobla Litteratsymposiet besøkstalet frå 3000 til 6000. Folk måtte snu ved dørene. Lokala på smelteverkstomta tener som festivalarena, men det viser seg at dei ganske enkelt ikkje er store og gode nok til det etter kvart så populære arrangementet. Det har fått Eikemo og forfattarkollega Grytten til å kjempe for pengar til å byggje det som ein gong var garderober for industrianarbeidarane om til litteraturhus. For jul vedtok utviklingskomiteen i Odda kommune å gi forfattarane lopsjon på det gamle sentralbadet på smelteverkstomta. Dei jobbar no med å undersøke korleis dei skal få finansiert prosjektet, som har fått titelen "Frå sentralbad til

bokbad". Eikemo er blitt eit vanleg syn på kommunestyremøta i Odda.

– Første byggetrinn har ei kostnadsramme på ein million kroner, det burde ikkje vere umogleg, meiner ho.

– *Kva er det med tomme industriballar, kvifor verkar dei så tiltrekka på kulturaraktivitetar, kan dette nå ei grense?*

– Industriadene vil alltid vere interessante. Her blei grunnlaget for framsteg, velstand og det moderne Noreg skapt. Det er viktig at vi kan vise fram teknologien og arkitekturen for ettertida. Å komme inn i til domes den gamle kraftstasjonen i Tyssedal er som å komme inn i ein katedral, erfarer Eikemo.

Ho opplever at industrilokala også er eigna til ulike former for kunst og kultur på grunn av romlege forhold og god akustikk. Eikemo fortel vidare om 1. mai-markeringa i Odda nyleg, der ein annan av diktarane staden har fostra, Lars Ove Seljestad, hadde opplesing i Omn 3 på smelteverket. Arrangementet vekte merksem.

Med eit litteraturhus på Smelteverkstomta vil desse mota mellom industri og litteratur bli endå tettare og meir opplagte. Ei naturleg kopling, meiner Eikemo, som står med fotene i begge leiarar.

– Det er industri, industrihistorie og litteratur som er dei viktigaste verdiane i Odda i dag, slår forfattaren fast.

– Det er industri, industrihistorie og litteratur som er dei viktigaste verdiane i Odda i dag

SJØLVEMELDING

Namn: Marit Eikemo

Alder: 39

Bur: Ytre Sandviken i Bergen, disponerer husvære i barndomsheimen i Odda.

Aktuell: Leiar for Litteratsymposiet i Odda. Jobbar for å gjøre det gamle sentralbadet på smelteverkstomta om til litteraturhus.

Les: For tida mykje av festspeldiktat Hanne Ørstavik, då eg skal leie ein debatt i samband med forfatterskapen hennar under Festspela i Bergen. Les også andre som skal delta under Festspela: Inger Bråteit, Vigdís Hjorth og danske Christina Hesselholdt. Elles: norsk samtidslitteratur, Dag Solstad og J.M. Coetzee har gjort sterkt inntrykk siste tida.

Høyrer på: Akkurat no står det ei utruleg vakker plate av Pearly Gate Music i spelaren. Elles høyrer eg på alt mogleg frå Lady Gaga til John Olav Nilsen og Gjengen, som kjem på Litteratsymposiet til hausten.

Kvifor skal vi bryr oss!

- når politikarane
ikkje bryr seg
om oss!

Følg debatten på magasinett.no

© Ingeborg Skrudland

Mot til meina

I samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet gjennomfører kommunane Hjelmeland, Sauda og Time eit pilotprosjekt retta mot personar under 26 år. Målet er å snu trenden og auka det politiske engasjementet blant unge fram mot 2011. Hovudmålet er å auka talet på unge listekandidatar til kommune- og fylkestingsval, og at fleire unge får plass i kommunestyra. Prosjektet arbeider også for at det blir større oppslutning i vallokalet frå denne gruppa ved neste lokalval.

Fortel oss det partia meiner om det vi bryr oss om!

Desse jentene frå Bryne vgs gjekk av med sigeren i Mot til å meina sin russekonkurranse. For å vinne måtte elevane lansere gode idear om korleis ein kan auke politisk engasjement blant unge.

Allideane finn du på garborg.no

Eksistensiell debut

Anne Viken (30) debuterer no med ei samling eksistensielle tekstar. For å få ein avstand til forteljarstemma skriv ho på bokmål.

JUDITH SØRHUS LITLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

(Foto: Privat)

- Korleis er det å debutere skjønnlitterært?

- Eg er usikker på om eg vil kalle dette min skjønnlitterære debut, all den tid dette er ein boksingel og ikkje ei bok, men det følast veldig bra å gå ut i kortprosa. Endelig har eg byrja å produsere skjønnlitteratur. Eg har aldri hatt noko hast med å bli forfattar, men det er det som alltid har vore planen. Så får me sjå kva som skjer etter dette.

Anne Viken er journalist, bloggar og skribent. Forfattaren er frå Bygstad i Sogn og Fjordane og har ved fleire høve skapt debatt om distriktspolittikk og målpolitikk. No debuterer ho med singelen XXX.

SPRÅKLEG LUKSUS

- Om ikkje mårørsla, som per i dag bidreg med lite anna enn å kaste skuggar over nynorsken, tek innover seg at dei må lytte til realitetanane blant oss som brukar språket, har nynorsk inga framtid som bruksspråk. Dei må slutte å jamre seg over oss trulausene som kjem frå nynorskland, men som byter til bokmål, og heller gå ut og sjekke røynda enn å gnåle frå sitt nedstøva hjørne om korleis ting ideelt sett burde ha vore. Me treng eit bruksspråk som kan eksistere parallelt med eit dominerande bokmål. Punktum, seier Viken om målstriðen.

- Kvifor vel du å skrive boka på bokmål?

- For å skape ein avstand til forteljarstemma i boka. Å skrive "eg" blir for nært. Eg-personen i teksten er ikkje AnneViken; det meste eg skriv, er rein fiksjon. Å skrive "du" hadde ikkje passa i desse tekstane, difor vart det bokmål og "jeg".

- Vi har to skriftspråk, og denne lukusen nyttar eg som det fell seg naturleg. Nynorsk er eit inkonsistent språk, og du

under tidspress. Dette er det fleire journalistar eg kjenner, som gjer av nett same årsak. Alle kommentartilkane mine er på nynorsk, nyhendesaken på bokmål.

DET EKSISTENSIELLE

Boka er ein boksingel og kjem ut på Flamme forlag. I følgje forfattaren er det tre handlings- og dialogdrivne kortprosatekstar i samlinga. Og alle er eksistensielle tekstar, dei handlar om at tida går i frå deg, og at du ikkje lever evig.

- Det er tre tekstar i samlinga. Ein frå Oslo, ein frå India og ein frå Berlin. Alle er skrivne basert på besøk i byane. Eg bur i Oslo. Stemninga er bygd opp rundt å sakne kjærasten, eller ekskjærasten.

- Det handlar om at "there is more to life than work", og at mange relasjonar går tapt, kanskje fordi ein ikkje alltid vågar å sjekke dei ut eller satse. Å leve i noet kan vere ein enkel bodskap gjennom ganske rå og skjøre tekstar.

- XXX er basert på ekskjærastar og handlar om å ekse noko ut av livet sitt, å slette det, men ingenting kan slettast heilt. Ingen av oss er blanke ark. Noko er borte, du får det ikkje att, men det kan vere verkeleg for deg likevel.

Mot nye mål

11.500* unike brukarar
169.000* sidevisingar i veka
Oppdatert kvar dag

24.000** leserar
måndag tysdag onsdag
torsdag fredag

= større dekning

**"Ein peng spard
er ein peng vunnen"**

Ordtak av Ivar Aasen

Kommunalbanken finansierer lokale løysingar
- den leiande finansieringsinstitusjonen i kommunemarknaden

KBN Kommunalbanken
Norge

Kommunalbanken AS Telefon 21 50 20 00 Telefax 21 50 20 01 www.kommunalbanken.no

Ung til sinns blir Framtida.no

**Ung til sinns skiftar
namn. Framtida.no skal
 bli ein nettstad kor bru-
karen får vere med og
styre.**

TOYNI TOBEKK
toyni@norsk-plan.no

Nettavisa, som til no har hatt arbeidstitelen Ung til sinns, skal rette seg mot unge folk i alderen 15 til 25, men prosjektleiar Sven Olav Langåker (biletet) understrekar at nettsida ikkje berre vil vere for ungdom.

- Namnet Framtida.no speglar at dette er ein nettstad for framtida og om framtida. Og artiklane blir skrivne av dei som er framtida vår, dei unge i dag. Den nye nettsida er ei satsing frå LNK og ABC Startstad, men den har òg organisasjonar som LLA, Magasinett, Pirion og prosjektet Mot til å meina i ryggen. tillegg er Kultur- og kyrkjedepartementet inne på finansieringssida. Framtida.no skal produsere eige nyhendestoff og samstundes hauste frå samarbeidsorganisasjonane sine tekstbasar. I tillegg blir det ein del av sakallat bruksgenerert stoff, forklarar

(Foto: Per Egil Larsen, Mediehuset Sunnhordland)

Langåker. Det vil seie at leserane også får vere med å kommentere sakene og produsere artiklar sjølv.

- Blir dette eit reitt nynorskprosjekt?
- Brorparten av stoffet vil nok vere på nynorsk, seier prosjektleiaaren.

Det er ein del av fòringa som er lagt i samband med at nettsida får støtte frå departementet.

Organisasjonane og lokalavisene som leverer stoff til Framtida.no, har også start sett ein nynorsk profil. Men brukarane, dei vil vi ikkje bestemme over, seier Sven Olav Langåker, som reknar med at Framtida.no er på nett ved skulestart til hausten.

Les meir om Framtida på bloggen framtida.origo.no

RUP-midlar til Diktarvegen

Diktarvegen får 200 000 kroner frå Rogaland fylkeskommune i RUP-midlar.

- Mykje av pengane vil gå til nettsatsing, seier prosjektleiar Marney Skeie Henkel til Suldalsposten.

Mellom anna skal pengane gå med til å styrke nettstaden diktarvegen.no

- Dette kostar sjølv sagt pen-
gar. Me jobbar iherdig med å fullfinansiere dei ulike delene
av prosjektet Diktarvegen, seier Skeie Henkel til Suldalsposten.

Jan Olav Fretland
- førsteamanuensis
i norsk, medlem av
Språkrådet

SPRÅKRÅD

Ei naturskildring innanfrå

Denne gongen vil eg skriva om Garborg. Han held på å få seg eit flott sente i Bryne, aller mest tenkt for ungdommen, ser eg. Det er fint, men eg vil dela naturskildraren med dykk. Han som kanskje er mest kjend for starten på Fred: Utanfor, i vest, bryt havet på mot ei sju mil lang låg sandstrand. Det er sjøle havet, Nordhavet, breidd og fritt, uklevert og uteomt. Stemninga er sett når du kan ta til slik på ein roman.

Eg las opp att Kolbotnbrev nyleg og kom over ei uverskildring, over i naturen - og over i sinnet. Han er oppsagt i Statsrevisionen, ho Hulda går i byen og græt, og han kokar graut og sturer i Kolbotnen. Det dregst til med mørke makter: Austhimilen svartnar og svartnar; alle skiftingar av svart er der: ljost gråsvart, tungt gråsvart, likkiste-blåsvart, halvgrønt-blåsvart; eg såg aldri slikt. Men frå nordvest stend det liksom ein ljoske, ein uhugleg, unaturleg ljoske; det er ikkje skin av sol og ikkje av måne, det er som himilen atum skylage stod i brand. Slike fargar var det i mine rædde barndomsdrømar um domedag.

... Den gule ljosken i nord aukar og legg eit underleg dautd skin yvi alt. Austhimilen svartnar; blåsvartnar.

og meir trugande rundt Garborg, den tyngjer han ned, heilt til smellen kjem: Hjarta kvelver seg rundt uppe i halsen på meg; fyrr eg før samla meg att bryt tora ut i ein feil smell, ein skakande, ein grunnsmell, sa jordkula liksom gjev seg på aksen sin. Brake breider seg burt gjennom alle himlari, med skrell og skøt, i lange, skakande rullingar, i iver, bratte sprang; jagar skangrande og brultande frametter åsryggine med smelling og brøt mot bergsidur og berghamar og ramlande atterslag frå hausrar og hege fjell. So sturtar det ned, fossar, susar, sjøar med regn; himilen slepper seg ned i brå flaum, i vill, skrämelag med syndflod. Og laust gjeng det med skimt i skimt og smell i smell; det er ragnarök; eg spring som for live.

Somme er redde for at nynorsken døy viss me ikkje endrar norma, gjer språket moderne. Andre vil ha oss med attende til dei klassiske formene. Nei, nynorsken kjem aldri til å døy. Me har diktarar som har gjeve han ævegaranti.

Bli med i Fagforbundet!

Fagforbundet er det største forbundet i LO, med rundt 290 000 medlemer. Arbeidstakarar i kommunale, fylkeskommunale og private verksamheter kan bli medlem i Fagforbundet. Di fleire vi er, di større gjennomslag vil vi ha for rettferdig løn og trygg og god behandling på arbeidsplassen.

Fagforbundet bidreg til å skape offentlege tenester og arbeidsplassar med god kvalitet. Det må vere samsvar mellom det menneska har behov for, og det tilbodet dei får. Berre ein velfungerande offentleg sektor kan gi alle innbyggjarane ein trygg kvardag og lik rett til velferdstenestene.

 FAGFORBUNDET

www.fagforbundet.no Servicetorget: 815 00 040
E-post: servicetorget@fagforbundet.no

Kåre Olav Svarstad
(Ap) er ordførar i
Bremanger kom-
mune.

Kommunestyret har 23 medlem-
mer. Kommunen har 3902 innbyg-
gjærar, og kommunensenteret er
Svelgen, der også industriverksem-
d og ei av hjørnestensbedriftene,
Elkem, også ligg.

Andre bygdesenter er Kalvåg,
Hauge, Berle, Rugsund, Davik og
Ålfoten. Kommunen blir delt inn i
ein ytre og ein indre del.

Store næringer i kystkommunen
er fiskeri, industri, sandindustri og
turisme. No jobbar også sterke
krefter for å styrke kulturnærin-
gane i kommunen. Svein Arild
Vatso (27) er ein ung kulturgründer
som du kan lese meir om i denne
reportasjen.

Kystkommunen frå Bergen til
Ålesund har også gått saman for
å danne stiftinga Kystvegen, som
skal sikre ein god ytre veg mellom
dei to byane.

Lokalavis i kommunen er Firda-
posten.

ORDFØRAREN OM:

Folketalet:
Me har hatt nedgang i folketalet
i mange år. Problemet vårt er at
talet på dei som blir fødde, er
mykje lågare enn dødstalet. Likevel
ser me at me har ein del innflytting
til kommunen, også frå utlandet,
frå land som Nederland, Polen og
Tyskland. Det er positivt.

Kommunesamslåing:
Eg har større tru på samarbeid
enn samanslåing, så lenge kom-
munan kan arbeide med meir enn
berre administrering av avtalar.
Men mange av oppgåvene me blir
pålagede, klarer me ikkje utføre
åleine, og då må me samarbeide.

**- Terra-saka har ført til
at me må ha meir fokus
på kostnader og inntekter
enn før. Tidlegare har me
hatt det romslegare, seier
ordførar i Bremanger, Kåre
Olav Svarstad (Ap).**

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

REISER SEG: Bremanger-ordførar
Kåre Olav Svarstad (Ap) meiner kom-
munen skal klare å reise seg igjen etter
Terra-saka. (Foto: Bremanger kom-
mune)

BEVISST POLITIKK

Kystkommunen Bremanger er på mange
måtar ein typisk vestlands kommune.
Folketalet har gått ned over lengre tid, og
næringslivet er i endring. Likevel er ordførar
Kåre Olav Svarstad meir opptatt av å
snakke om samarbeid mellom kommunar
enn om ei eventuell kommunesamslåing.

– Me får sjå korleis desse rettslege
prosessane artar seg, men det er klart det
er interessant å fylge med på rettsaka som
Haugesund og Narvik no forer i England.

– Kva har Terra-saka gjort med kommunen?

– Ho betyr at me må spare mer enn før.

Tidlegare har me hatt ein så romsleg kom-

muneøkonomi at me ikkje har hatt behov

for å kutte noko som helst, seier Svarstad.

Men kommunen har også lært noko om
korleis slike prosessar bør gjennomforast.

– Me les dokumenta nøyare enn før,

og me er meir obs på kva me skriv under

på. Ikke minst brukar me meir ekster-

kompetanse enn me gjorde før, seier

ordføraren.

Kommunen skal nedbetale gjelda på
200 millionar kroner i løpet av ti år. For
at dei skal klare dette, har kommunalde-
partementet lovd 8,5 millionar kroner i
ekstraordinære skjønsmidlar i 2010. Ein
av desse millionane er øyremerket til
næringsutvikling, noko ordførar Svarstad
er glad for.

– Dette fører også til at me ikkje
treng kuttar så mykje dei første åra at
det går drastisk ut over tenestebilbetod
i kommunen. Og at me kan halde liv i
næringsutvikling.

Bremanger samarbeider også i dag med
nabokommunane når det gjeld område
som til dømes brann, renovasjon, smit-
tevern og revisjon.

– Me ser jo også at me har ei utfordring

i å rekrytere kompetent arbeidskraft.

Mange av dei som sökjer desse jobbane,

vil heller vere i kommunar med større
familjø.

EI GRENSE

Ei strategigruppe i kommunen har tilrådt
ein skulestruktur som kanskje er litt uvan-
leg i sentraliseringssamfunnet vi har i dag.

– Me fekk ekster hjel til å gå gjennom
skulestrukturen for å sjå kva ein kunne
spare. Dei slo fast at me kunne spare ein
god del på legge ned skular og flytte på
elevar. Men me har gått inn og sett på
desse tala sjølv og finn ikkje at det kan
stemme, seier ordføraren, som legg vekt
på at livet i bygdene har ein større verdi
enn ei eventuell innsparing gjennom ned-
legging av skular.

– Me må spørje oss om kva innverknad
dette har på ei bygd? Kva med dei som
gjør vil flytte hit, viss me først fjernar
skulen og så barnehagen?

På grunn av dette er det no etablert
oppvekstsenter i bygdene. Noko som
fungerer godt.

– Me ligg på landstoppen i dei nasjo-
nale prøvane, det viser at dette fungerer,
meiner Svarstad.

Men kjem elevalet under 13 elevar, og
skulen dermed ikkje blir todelt lenger, er
det slutt. Det er både foreldra, bygdene og
ordføraren samde om.

– Me veit det finst ei grense, ja. Og det
er alle klar over.

HJØRNESTEIN

Landbruksnæringerne i kommunen går att-
ende, og den tradisjonsrike fiskerinæringa
er i endring.

– Og trass i store utfordringar legg ord-
føraren vekt på at kommunesamslåing
ikkje er eit tema i kommunen.

– Kommunane blir stadig påførte nye
krav og nye tenester. Små kommunar
klarer ikkje å løse utfordringar som sam-
handlingsreforma, opprettning av voldssen-
ter og krisesenter sjølv.

– Det kan nesten sjå ut som at dette er ein bevisst politikk, at
styresmaktena eigentleg vil at kommunane
skal slå seg saman, seier Svarstad.

Bremanger samarbeider også i dag med
nabokommunane når det gjeld område
som til dømes brann, renovasjon, smit-
tevern og revisjon.

– Me har også store gassfelt rett utanfor

kysten vår som no er under planlegging,

slår han fast.

Vegen vidare

**- Terra-saka har ført til
at me må ha meir fokus
på kostnader og inntekter
enn før. Tidlegare har me
hatt det romslegare, seier
ordførar i Bremanger, Kåre
Olav Svarstad (Ap).**

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

REISER SEG: Bremanger-ordførar
Kåre Olav Svarstad (Ap) meiner kom-
munen skal klare å reise seg igjen etter
Terra-saka. (Foto: Bremanger kom-
mune)

BEVISST POLITIKK

Kystkommunen Bremanger er på mange
måtar ein typisk vestlands kommune.
Folketalet har gått ned over lengre tid, og
næringslivet er i endring. Likevel er ordførar
Kåre Olav Svarstad meir opptatt av å
snakke om samarbeid mellom kommunar
enn om ei eventuell kommunesamslåing.

– Eg trur på samarbeid. Men det må
ikkje bli så mykje samarbeid at jobben vår
blir å administrere avtalar. Ein rådmann
uttalte på ordførarkonferansen i Sogn og
Fjordane at han ville vere ein utviklar, ik-
ke berre ein avtaledministratør. Det er
mykje sant i det.

– Og trass i store utfordringar legg ord-
føraren vekt på at kommunesamslåing
ikkje er eit tema i kommunen.

– Kommunane blir stadig påførte nye
krav og nye tenester. Små kommunar
klarer ikkje å løse utfordringar som sam-
handlingsreforma, opprettning av voldssen-
ter og krisesenter sjølv.

– Men tungindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. Dei har eit sterkt fokus
på miljø og utviklar no også stadig nye
produkt. No arbeider dei med å utvide
levetida på oppladbare batteri, seier Kåre
Olav Svarstad og viser også til at turisme,
sandindustrien og utviklingspotensialet
i alle naturressursane vil stå i sentrum i
Bremanger i framtida.

– Men tungenindustrien er også sentral.
Elkem i Svelgen er ei av hjørnestensbe-
driftene våre. De

SAGT OM BREMANGER:

- Vik og Bremanger står føre nokre heilt spesielle utfordringar, men kommunane har vist at dei tek ansvar. Pengane er gjevne med bakgrunn i dei økonomiske utfordringane og korleis dei har handert ein særskilt krevjande situasjon.

Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete (Sp) til Firdaposten om dei ekstraordinære skjønnsmidlane som Terra-kommunen Bremanger får i 2010.

Etablerer kystveg

Kystkommunane mellom Bergen og Ålesund går no saman for å skipe selskapet Kystvegen.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

Målet er å få til ein samanhengande veg av god riksvegstandard langs kysten fra Bergen til Ålesund. Selskapet opnar no opp for at verksemder og næringsorganisasjonar kan vere med i arbeidet med

å få vegon på plass. Bakgrunnen er at E39 mellom Bergen og Ålesund er lagt så langt inne i landet at den ikkje fungerer som internt samband mellom kystkommunane, skriv Fjaler kommune på sine nettsider.

– Dette er ei viktig årsak til at denne regionen ikkje har fått den positive utviklinga som ein har fått til elles på kysten. Kystvegen skal bli eit supplement til E39, ikkje ein konkurrent, skriv Fjaler kommune.

– Ikke minst er dette eit samlingspunkt for alle kommunane langs vegen. Det at me klarer å samle oss, er eit utruleg pressmidde opp mot sentrale styresmakter, seier

Ein god gjest gjer husbonden glad

Ivar Aasen
Norske Ordsprog, 1881

Møteplassen i Oslo

Skal du til Oslo, treff du kjentfolk på Bondeheimen og Kaffistova. Alle tilsett i LNK-kommunane (privat- og tenestereiser) bur på eigne, gode prisar heile året.
**Enkeltrrom 970,-
Dobbeltrrom 1110,-**
Gratis breiband, myoppussa, hog komfort og standard, norsk tradisjonsmat og informell atmosfære for alt slags folk! Nær Karl Johan og regjeringskvartalet og alt Oslo har å by på!

**Best Western
Hotell Bondeheimen® & Kaffistova®**

Rosenkrantz'gate 8, 0159 Oslo ~ Tlf: +47 23 21 41 00
bookingoffice@bondeheimen.com ~ www.bondeheimen.com

16-åringar får ikkje røyste- rett ved stortingsval.

Stortinget stemde torsdag ned eit grunnlovsforslag frå Venstre og Sosialistisk Venstreparti om å setja ned røysteretsalderen. Vedtaket blei gjort med 130 mot 12 stemmer.

Den viktigaste grunnen til fleitalet for å stemma nei til forslaget var formell: I Noreg er det hevdunnen skikk at røysteretsalderen følger myndigalderen som i dag er 18 år. I 1978 blei røysteretten sett ned frå 20 til 18 år. (NPK)
Les meir på lnk.no.

Kåra til Årets tidsskrift

Syn og Segn er kåra til Årets tidskrift av Norsk tidsskriftforening.

I grunngevinga frå juryen blir det lagt vekt på at Syn og Segn har uventa og overraskande vintringar og temaval. Juryen meiner det 116 år gamle tidsskriftet er allmennkulturelt i ordets rette forstand, og det einaste i sitt slag som kjem ut på nynorsk. Vidare heiter det i grunngevinga at tidsskriftet vågar å gå sine eige vegar, og at det blir redigert med humor og snert. Det blir framheva at det er stor breidd i stoffutvalet, frå utanrikssstoff og økonomi via norsk politikk og samfunn til kultur og litteratur. Bente Riise er redaktør i Syn og Segn.

Det er ikkje sikkert alt blir så mykje betre om me flyttar inn i eit lite, kvitt hus ved sjøen.

men;

Det inneber store fordeler å samla alle verksemndene våre i Oslo i same huset. På denne måten kan vi oppnå det vi alltid har som mål i KLP: Ei mest mogleg effektiv drift.

Vi har opplevd sterkt vekst dei siste åra. Spesielt etter at me utvida vårt tenestespekter innan skadeforsikring og bankverksemeld. 25. mai flytta meir enn 600 KLP-medarbeidarar inn i eit splitter nytt hus i Dronning Eufemias gate 10. Vi gler oss over den nye arbeidsplassen vår. Og vi gler oss til dagane som kjem.

klp.no

klp
for dagane som kjem

- Eit unntak

- Avisa vår har alltid vore ei bokmålsavis, og det vil den også vere i framtida, seier ansvarleg redaktør Rolv Amdal i Hamar Arbeiderblad.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

Avisa hadde tidlegare i vår ei redaksjonell sak på nynorsk.

– Dette var ei spesiell sak, seier Amdal. Det var journalist Stian Steinsvik som skreiv sak om at ikkje ein einaste av ungdomsskulelevene i Hedmark fylke vel nynorsk som sitt hovedmål. Og det gjorde han på nynorsk.

– Språkpolitikken i Hamar Arbeiderblad er at språket som hovedregel skal vere på bokmål. Unntak gjeld lesarinlegg som kjem på nynorsk. I denne saka fekk eg dispensasjon hjå redaktøren til å skrive på nynorsk, seier Steinsvik til Ink.no

MANGE REAKSJONER

Han valde å skrive på nynorsk sidan saka handla om kor mange elevar som valde nynorsk.

– Eg tenkte denne vrien kunne gjere det meir morosamt for leseren å lese ei sak som i utgangspunktet høyrest kjedeleg ut, seier han og legg vekt på at han ikkje er nynorskbrukar privat og heller aldri har hatt nynorsk som hovedmål.

– Eg trur faktisk det var første gongen eg har skrive på nynorsk sidan gymnaset. – Fekk du mange reaksjonar?

– Eg fekk mange reaksjonar frå leserane. Mykke meir enn eg normalt gjer på artiklane mine. Nokre av dei var negative, medan dei fleste kom med oppmuntrande tilbakemeldingar, fortel Steinsvik.

Journalist Steinsvik trur ikkje det blir nokon vane med nynorske artiklar i Hamar Arbeiderblad. For det første meiner han dette var eit unntak i hove språkpolitikken i avis, og for det andre meiner han at han ikkje har like god kompetanse i å skrive nynorsk som bokmål. Ansvarleg redaktør Rolv Amdal legg heller ikkje skjul på at avisas har ein konsekvent språkpolitikk.

IKKJE NOKO TEMA

– Språket er ikkje noko tema her, dei journalistane som er tilsette hjå oss, skal skrive bokmål. Men me opnar opp for nynorsk dersom det er eit høve for det, eller det passar. I denne saka var språket eit forteljargrep, meiner han og

viser til at det truleg blir lenge til neste artikkel på nynorsk i Hamar Arbeiderblad. Jens Haugan ved Høgskolen i Hedmark er positivt overraska over at avisas no har hatt ei redaksjonell sak på nynorsk. Sjølv skriv han kronikkar på nynorsk i avisas.

– Slik eg har forstått det, er redaktøren i Hamar Arbeiderblad bestemt på at avisas ikkje er noko nynorskavis. Til vanleg er det berre eg som leverer nynorske tekstar til avisas, i tillegg til nokre andre kronikkar. Bortsett frå det er avisas nesten kjemisk fri for nynorsk, seier Haugan.

– Hamar er jo ein by og ligg på mange måtar i skuggen av Oslo. Så det er nok mange grunnar til at folk flest ynskjer å identifisere seg med bokmål. På den andre sida er Hedmark også Alf Prøysen sitt fylke, og hedmarksialektane har også fått litt meir status gjennom Sigbjørn Johnsen.

Borge til Diktarvegen

Det er sett ned ei eiga prosjektgruppe for Diktarvegen. Gruppa vert leid av Solfrid Borge, som er ordførar i Ullensvang herad og styremedlem i Landssamanslutninga av nynorskkommunar (LNK). Med seg i gruppa har ho Nils Moldoen, som er leiar i Ryfylke IKS, Bjørn Andresen, som er prosjektleiar i Nasjonal Turistveg, Randi Bærtvedt, som er direktør ved Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum, Helene Barkved, som er koordinator ved Marine Harvest, Sigurd Kvinkne, som er direktør ved Kvinknes Hotel, og Margrete Reisæter, som er styreleiar i Jakob Sande-selskapet.

Les meir om prosjektet på diktarvegen.no

(Foto: Tøyni Tøbekk)

- for deg som meiner noko

MAGASINETT

Eit stimulerande nettmagasin for elevar på ungdomstrinnet og i den vidaregåande skolen – på nynorsk!

www.magasinett.no

Nett det du treng på nettet?

NO OG MED EIGA
HANDBOK
FOR LÆRAREN!

Viken til Skrivekunstakademiet

Øyunn Viken blir ny leiar ved Skrivekunstakademiet i Hordaland etter forfattar Olaug Nilssen.

Viken har hovudfag i litteraturvitenskap og har no vore tilknytt Universitetet i Bergen i ni år. Ho har i tillegg mellom anna vore bokmeldar i Morgenbladet og førelesar og sensor ved Skrivekunstakademiet.

– Overgangen til høgskule har ført til auka press på administrasjonen ved Skrivekunstakademiet, og styret er sikre på at Viken vil løyse dei administrative leiarpøgavane på beste måte, seier styreleiar Hans Otto Robberstad til Skrivekunstakademiet sin eigen nettstad. Han legg til at den nye leiaren sin fagkompetanse blir eit viktig supplement til lærestaben, som med Øyvind Rimbereid som undervisningsleiár og Gunnhild Øyeaug og Tormod Haugland som skrivelærarar er sterkt frå før.

Det var seks sokjarar til stillinga som akademileiar ved Skrivekunstakademiet. Øyunn Viken gler seg til å ta fatt på arbeidet.

– Eg er særst motivert for å ta fatt på vidareutviklinga av akademiet, sidan

(Foto: Foto: Rune Smistad)

institusjonen er viktig og god, men samtidig har stort utviklingspotensiale. At det er rekordhøgt tal på sokjarar til Skrivekunstakademiet i år, viser at skulen alt har godt ry, og det skal eg jobbe for å vidareføre. Sjølv sagt skal akademiet fortsette å tilby eit så godt undervisningstilbod som mogleg, og målet mitt er at Skrivekunstakademiet skal bli betre kjend for nettopp det, seier ho til skrivekunstakademiet.no.

Sjølv sagt skal akademiet fortsette å tilby eit godt undervisningstilbod som mogleg, og målet mitt er at Skrivekunstakademiet skal bli betre kjend for nettopp det, seier ho til skrivekunstakademiet.no.

(Foto: Tøyni Tøbekk)

LNK-NYTT

Nr 3 2010

LNK-AVISA

NYHENDE
– Nytt om språk, politikk, kultur og distrikt. Vi gir deg nyhende kvar arbeidsdag!

LNK-AVISA
Les den nyaste LNK-avisen. I arkivet finn du og eldre utgåver.

MEDLEMER
– Er kommunen din ein LNK-kommune? Vi har gode kart som gir deg svaret.

TIPS?
Kontakt redaksjonen på bladstova@lnk.no.

NYTT FRÅ NOREG
– Nytt frå heile landet blir levert av ABC Nyheter

NYTT FRÅ NOREG
– Nytt frå heile landet blir levert av ABC Nyheter

NYTT FRÅ DISTRIKTA
– Nytt frå LNK-fylka blir levert av NRK

ANNONSEPLASS
– Vil du annonse her? Send e-post til bladstova@lnk.no

TILRETTELAGT
– Stor eller liten tekst? Du styrer storleiken.

POLL
– Kva meiner du? Vi spør, du klikkar. Vi bruker gjerne resultatet i nyhendesakene våre.

SØK
– Skriv i søkerfeltet og finn saker i LNK.no

ABC-SØK
– Utvida nettsøk frå ABC Startsida.

ABC OFFENTLEG
ABC Offentleg – Søk i det offentlege Noreg

NYTT FRÅ DISTRIKTA
– Nytt frå LNK-fylka blir levert av NRK

www.lnk.no

aktuelt: Runar Gudnason

Foto: Privat

Bur: København**Aktuell:** Tekstforfattar og rappar i bandet Side Brok. Fekk nyleg stipend på 50 000 kroner frå Noregs Mållag.**Språk:** Norsk**Alder:** 38

Runar Gudnason i Side Brok fekk nyleg stipend frå Noregs Mållag. No skal han skrive rapplyrikkens poetikk.

JUDITH SØRHUS LITTLEHAMAR
judith@norsk-plan.no

– *Kva betyr det for deg og Side Brok å få dette stipendet frå Noregs Mållag?*

– Det betyr nok mest for meg personleg; som rappmusikar og hip-hopper betyr det mykje for meg at eg får høve til å skrive om denne viktigaste nye lyrikkforma sidan rocken. Eg håpar det òg vil få betydning for norsk hip-hop.

– *Kva skal stipendet brukast til?*

Rapphistorie på nynorsk

– Eg vil fyrst og fremst skrive ein rapplyrikkens poetikk. Denne vil igjen vere ein viktig del av ei tekstsamling om rapp, eit prosjekt som treng endå meir midlar.

– *Kva betyr nynorsken og dialekten for deg?*

Nynorsk er språket eg skriv, dialekten er språket eg snakkar. Så mykje betyr det, og det er ikkje lite.

– *Kvífor vel de å synge på dialekt, og ikkje på engelsk?*

– Det var verken eit spesielt gjennomtenkt eller språkpolitisk val. Eg ville berre lage rapp; altså skrive og rappe om meg sjølv og livet mitt, og eg veit ikkje korleis ein uttalar "Hovdebygda" på engelsk.

– *Kva betyr dialekt i musikken?*

– Alle som rappar på norsk, rappar på dialekt, i motsetnad til i rock og pop, der det finst fleire som syng på nynorsk eller bokmål. Dei mestseljande norske rapparane akkurat no heiter Lars Vaular og Karpe Diem; dei rappar høvesvis på bergensdialekt og oslodialekt.

– *Kva trur du om framtida til nynorsken?*

– Eg er langt frå nokon fagmann på dette området, men mitt inntrykk er at nynorsk har vorte eit meir og meir finkulturelt språk. For på same tid som nynorsken er hardt pressa på skuleområdet og me mister fleire og fleire barn og unge, opplever eg støtt

stigande aksept innanfor kulturlivet og det akademiske. Morgenbladet, til dømes, har ein god del nynorsk. Det var vel ganske utenkjøleg ein gong.

– *Kva trur du er den største utfordringa for nynorsken framover?*

– Det må då nettopp vere å vinne tilbake kvardagen. Spesielt viktig trur eg det er å satse på det digitale; styresystem til datamaskiner, mobiltelefonar og andre maskiner. Alt som har menyar på ein skjerm; her er det viktig å vise at nynorsk fungerer som kvardagsspråk. Alle systema mine er stilt inn på dansk inntil vidare.

Dessutan er det viktig å vere fyrst på nye område, ta terrenget. Som når det gjeld forsking på heilt nye lyrikkområde. Nokre vil kanskje ignorere rappen og vente på at det går over. Det er både historielaustr, arrogant og ikkje minst dumt. Og rapp er ikkje berre ei ny lyrisk uttrykksform; det er ein kultur som i støtt større grad pregar kommunikasjonen blant dei unge, og det er den største slangprodusenten i vår tid. Og hugs, dei fyrste som skriv om noko nytt, får definere omgrepa.

– *Kva er planane til Side Brok no framover?*

– Lage musikk! Me skal lage minst éi plate til, som sikkert kjem neste år. Men i år kjem det ei plate frå Thorstein Hyl sitt heilt nye prosjekt. Det er ikkje Side Brok, men det er rapp, og det er på norsk.

Erlend Kaasa (f. 1976) kjem frå Vinje i Telemark og er busett i Indre Arna. Han debuterte med romanen *Thunder Road* hausten 2009.

debutanten

"Eg drog henne i håret, drog til hovudet hennar gav etter og vippa bakover, kyssa den glatte, nakne halsen hennar. Ho sette seg skreps over fanget mitt, låra våre bulle mot kvarandre. Det kom eit sukk frå leppene hennar. Og så kom far."

Samlaget 2009.

– *Kva tilbakemeldingar får de på å bruke dialekt? Kva seier publikum?*

– I byrjinga fekk me ein del pes på grunn av dialekten, for den gongen var det stort sett rapparar frå austlandet som fekk merksemrd. Derfor vart Tungtvann, Spetakkel og Side Brok kalla dialektrapparar. I dag har folk vorte vande til rapp på alle dialektar, og det er nesten ikkje eit tema lenger, ikkje utover at dei einskilde hip-hopparane, som alle andre, likar nokre dialektar betre enn andre. Likevel er der ein grunn til at me alltid har vore, og sikkert alltid vil vere, mest populære på Vestlandet.

– *Kva betyr målrørsla for deg og Side Brok?*

– For meg personleg betyr målrørsla mykje, både historisk og som eit miljø eg kan hente støtte og inspirasjon frå i dag. Side Brok er berre eit band som tilfeldigvis lagar musikk på norsk.

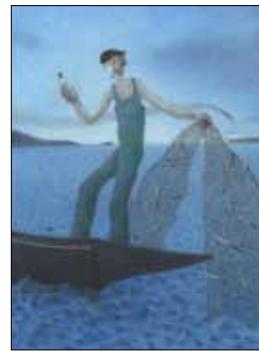
Biletbok for vaksne

Ei ny biletbok skal letta leseopplevinga for nye landsmenn.

ASTRID EIDHAMMER HJELMELAND
astrid@norsk-plan.no

– Eg las at mange av dei nye som kjem til landet, strevar med å læra seg norsk og dermed definerer dei lesing som vanskeleg eller mindre viktig, fortel forfattar Erna Osland.

Osland har fått med seg illustratør Akin Düzakin og er nå i ferd med å avslutta eit bokprosjekt som er retta både mot vaksne og barn. Boka er ein ørliten roman på nynorsk som godt kan nyttast i nynorskoplæringa, fortel ho.

BILETBOK:
«Brevet frå havet» er lett og lese for vaksne. Er enkel i si språklege form, men har likevel noko viktig å seia i følgje Osland.
(Illustrasjon: Akin Düzakin)

LETTLESEN BILETBOK

Osland fekk lyst å skriva ei bok som var lett å lese for vaksne, ei startbok som var enkel i si språklege form, men som likevel hadde noko viktig å seia.

– Ei biletbok er godt eigna, seier Osland. – Bileta kan vera med og forklara teksten. Og ikkje minst; det tek tid å lesa ei biletbok. Barnet kan studera illustrasjonane medan den vaksne får god tid til å finna ut av bokstavane.

FORTELJINGAR SOM GRUNNLAG

Valet av tema kom frå intervju som Osland har gjort med nye landsmenn, som nett hadde lært seg norsk, med støtte frå Leser søker bok. Her fekk Osland fleire forteljingar om korleis det er å koma til eit nytt land og læra seg å lesa på ny.

For kvar gong eg var i eit slikt møte, skreiv eg ei forteljing, fortel Osland. Til

slutt hadde eg ti forteljingar, og ein av dei gjekk eg til illustratør Akin Düzakin med.

KJÆRLEIK OG SPRÅK

Temaet i boka er å lesa eit nytt språk, og Osland har arbeidd med språket i forteljinga for å få det så enkelt som råd. I tillegg har illustratør Düzakin gjort boka vakker samstundes som han har utdjupa tema, understrekar Osland.

Boka *Brevet frå havet*, som kjem ut på Mangschou forlag til hausten, er ei bok om kjærleik, fortel ho. Ein fiskar får ein ny kjærast ved at han finn ein flaskepost, ein flaskepost med eit aldeles nytt og framand språk.

– All kjærleik er vel, når det kjem til stykket, å læra seg den andre sitt språk? avsluttar Osland.